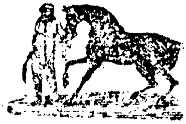

છાપી પ્રગટ ક

ઘેહેલાભાઈ નરસિંહ

મેનેજર યુનિયન પ્રિન્ટિંગ

૧૮૮૯.

૩૯૬

॥ श्रीगणेशाएनमः श्रीसारदाएनमः ॥

[illegible]मारुजीनी वार्ता.

૩૯૧૯

દુહા—પ્રથમ સારદાને પ્રણમું ને કાંઈ માગુ એક પસાયરે. કાંઈ. સરસ્વતી માતાને વીનવુંરે, કાંઈ ગણપત લાગુ પાયરે. કાંઈ. સુધબુધ તમો આપજોરે, મારી જીભલડીએ જસ થાયરે. મા. દુંદાળો દુખ ભંજણોરે, કાંઈ સદાએ બાળેવેશરે. કાંઇ. પ્રથમ સમરૂ હુંતો તેહ નેરે, ગવરી પૂત્ર ગણેશરે. કાંઇ. શ્રી ગુરૂને હુંતો ચરણે નમુંરે, કાંઈ ગણપત રહું કરજોડરે. કાં. સહુને કરૂં હુંતો વિનતીરે, કાંઈ મુજને ન દેશો ખોડરે. કાંઈ.

માંડવગઢ શેહેરના **જામ** રાજાને સાત રાણીઓ હતી, તેમાં ૭ માનીતી અને એક દામાવંતી રાણી અણમાનીતી હતી. એ સાતે રાણીઓમાં કોઈને પેટ દીકરો નહોતો. એક દહાડો સવારના પોહોરમાં પાસેના ગામની એક ઢેયડી સુંથીઆં સાવરણી વેચવા સારૂ શેહેરમાં આવતી હતી, તેણે રસ્તામાં વેગળેથી રાજાને સંડાસમાં જતા જોયા, એટલે વીચાર કર્યો કે સાત રાણીએ રાજા વાંઝીઓ છે, માટે તેનું મુખ જોવાથી મને અપશુકન થશે, અને મારાં સુંથીઆં સાવરણી ખપશે નહી, એવું ધારી તેણીએ સામી સાવરણી ધરી મુંઠ ફેરવી ઉભી રહી, તે જોઇને જામરાજા બહુ ગુસ્સે થયો, અને ઢેયડીને બોલાવીને પુછવા લાગ્યો.

દુહો—સાચું બોલ તુંતો દાસણીરે, કાંઇ જુઠા વચન ન બોલરે. કાંઇ. જીવતાં ચડાવું તને શૂળીયેરે, કાંઈ છુંદી પડાવું તારીછોલરે. કાંઇ.

હે ઢેયડી સાચું બોલજે, તેં મારી સામી સાવરણી શા માટે ધરી? જેવું હોય તેવું કેહે નહીં તો તને શૂળીએ ચડાવીશ, ને તારા શરીરની

✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻

ચામડી ઉતરાવીશ. તે સાંભળી ઢેયડી ગભરાણી અને બોલી કે મા- હારાજ સાચું બોલીશ તો તમને રીસ ચડશે. રાજા કહે સાચું બોલીશ તો તને છોડી મુકીશ, અને ખુશી કરીશ, એવું સાંભળીને ઢેયડીના મનમાં ધીરજ આવી અને બોલી. **દુહો**—મેલામાં મેલો જોને ડુમરો, કાંઈ તેથી મેલો લોભરે. કાંઈ. તેવો કાજો રાજા વાંઝીઓ, તેતો મુએ ન પામે મોક્ષરે. તેતો. ડુમરો એટલે પેટમાં પાપ રાખી પોતાની વાત બીજાને જણાવતો નથી તે મેલો કહેવાય છે; અને તેથી ઉતરતે દરજ્જે લોભીઓ માણુસ છે. અને એ બંને કરતાં વધારે વાંઝી- ઓ કેહેવાય છે, વાંઝિઆને સ્વર્ગમાં જવાનો અધિકાર નથી, માટે તેવા પુરૂષનું સવારના પોહોરમાં મુખ જોવું અને શુકન લેવા એ ઘણું નષેદ છે, આપને સાત રાણીઓ છતાં પુત્ર નથી તેથી મારે સાવરણી આડી ધરવી પડી, આ વાત સાચી કહીછે હવે મને રજા આપો, રાજાએ ઢેયડીની વાત સાચી માનીને તેની ઉપરથી રીસ ઉતારી નાંખી અને પોતાની સાથે દરબારમાં લઇ ગયા, ત્યાં ચોખાનો ઢગલો પ- ડયો હતો તેમાંથી ગાંસડી બાંધી આપી ઢેયડીને વીદાય કરી, રસ્તે જતાં વિચાર કરવા લાગી કે હવે સાવરણીને સુથીઆં વેચવાની જરૂર નથી, બે કે ત્રણ મહીના જેટલી ખરચી આ ચોખા મળ્યાછે એમ ધારી પાછી પોતાને ઘેર ગઈ ત્યાં તેના ધણીએ પુછયું કે તું આ ચોખા કયાંથી લાવી? ત્યારે ઢેયડીએ કહ્યું કે તમારે શું કામ છે? ધણીએ કહ્યું કે રાંડ સાચુ બોલ નહીં તો ઘરમાં પેસવા નહી દઉ, ત્યારે તે બોલી હુંતો રાજાને ત્યાંથી લાવીછુ, તે સાંભળી તેનો ધણી કહે કે એ ચોખા આપણે જોઇએ નહી, રાજા વાંઝીઓ છે માટે તેમનું મોં જોવાય નહી તો પછી તેમનું અન્ન કેમ ખવાય? ઢેયડી કહે છે કે, આખુ શેહેર એમનું અન્ન ખાયછે તો આપણને શી હરકત છે? શું આપણે બધા કરતા મોટા કે રાજાનું ન ખાઇએ. તે સાંભળીને તેનો ધણી બોલ્યો કે જે શાસ્ત્ર નથી સમજતા તેજ રાજાનું હરામ ખાયછે પણ સમજુ તો હલાલ કરીને ખાવાના,

રાજા મફત કાંઈ આપે પણ સમજુ તો લે નહી જો તને વીસ્વાસ આવતો ન હોય તો પારખું જો. આપણા ઘરમાં કોદરા છે તે ભરડો અને તેમાંથી કોદરી કહાડ અને તેના ભેગા રાજાના ચોખા ભેળવી ચકલાંને નાંખજે, તે જનાવર ચોખા ખાઈ જશે તો આપણે ખાઇશું. દેયડીએ કોદરી અને ચોખા ભેગા કરીને ચકલાને નાખ્યા પણ ચકલાંએ કોદરી વીણી ખાધી અને ચોખા રહેવા દીધા. આવો પ્રત્યક્ષ દાખલો જોઇ દેયડી ચોખાનો પોટલો માથે ચઢાવી રાજાના દરબારમાં પાછી આવી રાજાને કહ્યું કે જનાવર સરખાંએ તમારૂં અન્ન ખાતાં નથી તો અમે કેમ ખાઇએ? એમ કહીને ચોખા પાછા નાખીને પોતાને ઘેર ગઇ, હવે રાજાને ઓળગાણીની વાતો સાંભળતાંજ રાજ્યાસનનું સુખ કશા કામનું નથી. એમ ધારી પોતાની છ માનીતી રાણીઓને બોલાવી કહ્યું કે સાત રાણીઓ છતાં વાંઝીઆમેણું રહ્યું ને તે મહેણાને લીધે મારૂં કોઈ મોં જોતું નથી અને શુકન કોઇ જોતું નથી. માટે હવે હું નગરમાં રહેનાર નથી મારે રાજપાટ જોઇતું નથી કોઇ અઘોર વનમાં જઇ ત્યાં કોઇ દેવની આસનાવાસના કરીશ, અને જો તે દેવ મારૂં વાંઝીઆમેહેણું ભાગશે તોજ હું નગરમાં પાછો આવીશ નહી તો જંગલમાં ભટકીને આવરદાનો છેડો લાવીશ આમ કહી ફુલશંગ વજીરને રાજપાટ સોંપી પોતે શામ ઘોડા ઉપર સ્વાર થઇ ચાલી નીકળ્યા.

દુહા—રાણી રૂએ રંગ મોહલમાંરે, કાંઈ દાશી રૂએ દરબાર રે, કાં. રઈયત રૂવે સારા શેહેરનીરે, કાંઈ વરતાયો હાહાકાર રે, કાં. હાટે રૂવે હાટ વાણીઆ રે, તેતો પાડી બેઠા હડતાળરે તેતો. પ્રાણી માત્ર રહે ઉદાશમાંરે, કાંઈ વૃક્ષ નમાવી છે ડાળરે. કાં. કાળે ઘોડેને કાળે લુગડેરે, કાંઇ રાજા ચાલ્યા વનવાશરે, કાં. વાંઝિઆમેહેણું ભાગવારે, છોડી ચાલ્યા નગ્રની આશરે, છોડી.

હવે રાજા નગરમાંથી બાહાર નીકળ્યા કે તમામ રંગમેહેલમાં રાણિઓ રૂદન કરવા લાગી. અને દાશીઓ ચાકર નફર અને નગરમાં

૪ જો ગધેડે મુલક લેવાય, તો ઘોડાને કોણ પૂછે?

વસનારા લોકોએ ઘણું કલ્પાંત કરવા માંડયું નગરના લોકોને ઉદાસ જોઈ પશુ પક્ષિ પણ દિલગીર થયાં પશુ પક્ષિનો શોકાતુર દેખાવ છતાં રાજા પોતે વાંઝિઆમેહેણું ભાગવાની આશાએ રાજપાટ અને કુટુંબકબીલો મુકીને જંગલમાં એકલા ચાલી નીકળ્યા આગળ જતાં એક મોટું બપૈયા વન આવ્યું ત્યાં ઝાડની મોટી ઘટા જોઈ પોતે ઝાડ તળે વીસામો કરયો ત્યાં પવનથી ખરી પડીને પાંદડાના ઢગલા જમિન ઉપર પડ્યા છે. તે ખસેડીને હાથવતી રાજા જમીન સાફ કરે છે એટલે પાંદડામાં ઢંકાએલી જળાધારી સહિત મહાદેવની મુર્તી રાજાની નજરે પડી તે જોઈ રાજા બહુ હરખ્યો કે, હું કોઈ દેવને ખોળવા નીકળ્યો હતો તે મારા ઉપર કીરપા કરીને મને સામા આવી મળ્યા. હું આ જગાએ રહીને માહાદેવ આગળ તપ આદરીને પુજા કરતાં બાર વરસ વીતી જવા આવ્યાં તોપણ માહાદેવ કાંઈ પ્રસન્ન થયા નહી, એવામાં એક દીવસ બે શીકારીઓ શીકાર કરવા નીકળ્યા હતા, તે શીકારીઓ ઝોળીઓ ખભે ભરાવી ચાલ્યા આવે છે. તેઓએ વેગળેથી રાજાને અને ઘોડાને દીઠો એટલે વીચાર કરે છે કે આપણે પેલા આદમીને મારી નાખી તેની પાસેથી ઘોડો લઈએ. એવું ધારી તે શીકારીઓને દીઠા એટલે રાજા વીચાર કરે છે કે આ લુટારા છે તેઓ આ ઘોડાની લાલચે મને મારી નાખશે, આ રાજપાટ મુકીને મરવા સારૂ તો હું અહી આવ્યો છું હાથે મરવું તેના કરતાં પરાયા હાથે મોત થશે તો આત્મહત્યા કરવા બાબત નરકમાં જવું નહી પડે હું મારી ગતીએ જઈશ એવું ધારી હિંમત રાખી રાજા બેઠા છે એટલામાં પેલા શીકારી આવી પહોચ્યા અને કરડી આંખ કરીને ઉભા રહ્યા છે. જે તમારા મનમાં હોય તે તાકીદથી કરી નાખો એટલે હું આ દુઃખમાંથી છુટીને તરત પરમેશ્વરની પાસે સુખમાં જઈ બેસું આ: વાત સાંભળી સીકારી વિચારમાં પડ્યા કે આ કોઈ મોટો માણસ છે. કારણ કે આપણે એક ગાઉ ઉપર જે વિચાર કરયો હતો તે તેના જાણવામાં આવ્યો માટે માનો

ન માનો આ કોઈ દેવતા છે એમ ધારી મારવાની વાત ભુલી જઇને હાથ જોડી રાજાને પુછેછે કે મહારાજ તમે કોણ છો અને અહીં જંગલમાં શા કારણે બેઠા છો. રાજા કેહે કે ભાઈઓ હું રાજા છું પણ મહારા પેટ કાંઇ છોકરૂં નથી માટે વાંઝીઆમહેણું ભાગવા સારૂ આ મહાદેવની શેવના કરૂછું તે સાંભળી શીકારીઓ વિચાર કરે છે કે આપણે પેટ પણ છોકરૂ નથી, અને વાંઝીયા છીએ, માટે આમની જોડે બેશી તે મહાદેવની સેવના કરીશુ તો પુત્ર થશે એમ ધારી ઝાડે ઝોળિઓ ભરાવી મહાદેવની સેવા કરવા બેઠા ને જ્યાં બે ને ત્રણ દીવસ થયા એટલે પેલા સીકારીઓને ભુખ લાગી અને તેમનાથી ભુખે રહેવાયુ નહી એટલે વીચાર સુજયો કે આપણાથી હવે ભુખ્યા રેહેવાશે નહી અને આપણી પાસે શીકાર લાવેલો તૈયાર છે તે ખાઈએ એમ ધારી ઝોળીમાંથી શીકાર બહાર કાઢીને મહાદેવની જળાધારી ઉપર મુકી કાપવા માંડયો એટલે તમામ જળાધારી અને શિવલીંગ રૂધીરથી ભરાયું આવું અઘોર કામ જોઈ મહાદેવ અકળાયા કે આ પાપી કેમે કરયા જશે નહીં અને મને ભ્રષ્ટ કરીનાખશે એમ ધારી પોતે જોગીનો વેશ લેઈ, શીકારીઓના સામા આવી ઉભા રહ્યા, અને શીકારીઓને કહ્યું કે અરે મુરખ તમે આ શું કામ કરો છો અને અહીંઆં કેમ આવ્યા છો શીકારીઓએ કહ્યું કે અમારે પેટ કાંઇ છોકરૂ નથી તે સારૂ મહાદેવની પાસે પુત્ર લેવા આવ્યા છીએ તે આપશે એટલે જઈશું લીધા સીવાય જતા નથી મહાદેવે વિચાર્યું કે આ પાપીઓને હવે પુત્ર આપુ એટલે અહીંથી જાય, એમ ધારી મહાદેવે શીકારીઓને કહ્યું કે ઘેર જાઓ તમને પુત્ર થશે શીકારીઓએ કહ્યું કે વચન આપો તો જઇએ, પછી મહાદેવ વચન આપી અંતરધ્યાન થયા, અને શીકારી પણ હરખાતા હરખાતા પોતાને રસ્તે પડ્યા, આ તમાસો જોઈ જમરાજા વિચાર કરે છે કે આપણા કરમની વાત છે, હું બાર બાર વરસના અપવાસ કરીને સેવના કરૂછું પણ મહાદેવ મને કોઇ દીવસ સ્વપનામાંએ દેખાતા નથી અને આ બે પાપી

૬ જમીન, જોરૂ ને જર, એનો ઇતબાર ન કર.

****

ચંડાળ એક બે દીવસ આવીને બેઠા ને મહાદેવની જળાધારી અપવીત્રતા કરી તેમને મહાદેવે પુત્ર આપ્યા, વાસ્તે હું પણ તેમની માફક કરૂં. એમ વિચારી પોતાના ઘોડાનું દોરડુ છોડીને ઊંચે ઝાડ સાથે બાંધ્યું અને પોતાના બે પગ બાંધીને પોતે નિચે મોઢે લટકીને એક હાથે મહાદેવની મુરતી ઉપર કટારી ઘાલીને હીંચકા ખાવા લાગ્યા એટલે કટારની અણીની ધાર સાથે અથડાઈ માથું છુંદાવા લાગ્યું અને મહાદેવની જળાધારી લોહીથી ભરાવા લાગી. આવી કમકમાટ ભરેલી રીતે રાજા કમળ પુજા કરે છે તે જોઈ શીવને ઘણો ત્રાસ આવ્યો અને એકદમ રાજાની સામા આવીને ઉભા રહ્યા, અને રાજાને કહ્યું કે તું એટલું બધું શું કરવાને કરે છે? રાજા કહે કે માહારાજ હું બાર બાર વરસથી પુત્રની આશાએ રાજપાટ મુકી ભુખ તરશ વેઠીને તમારી સેવના કરૂં છું તો પણ તમે પ્રસન્ન થયા નહી, ને આ પેલા શીકારી પાપી કરમના કરનાર તેમને તમે એક બે દીવસમાં પુત્ર આપ્યા માટે મારે તો હવે તમારે માટે મરવું છે મહાદેવ કહે કે જેણે જેવું કર્યુ હશે તેને તેવું ફળ મળશે મેં એમને પૂત્ર આપ્યા પણ તે પુત્ર છાણમાં કીડા પેદા થઇને મરી જાય છે, તેમ ઉછરીને મરી જશે અને તને જે પુત્ર આપવાનો તે કોઇ નામના કરવા લાયક થશે માટે હવે તું તારા પગ છોડી નાખ હું તારા ઉપર ઘણો તુષ્ટમાન થઇ ગયો છું પછી રાજાએ હાથપગ છોડી નાખી બે હાથ જોડી પોતે માહાદેવના સામા ઉભા રહ્યા છે માહાદેવે પુછયું કે તમારે કેટલી રાણીઓ છે રાજાએ કહ્યું કે સાત રાણીઓમાં છ માનીતી અને એક અણમાનીતી છે; પછી માહાદેવે કહ્યું કે ઊંચુ જો આ ઝાડ શેનું છે રાજાએ જોયું એટલે આંબાનું ઝાડ દીઠું પછી માહાદેવે કહ્યું કે તેના ઉપર ફળ છે કે નહી, રાજાએ બીજીવાર ફરીને આંબા સામું જોયું. તે આંબા ઉપર કેરીઓ ઝુલી રહી છે અને તે કાંઈ કારમી દેખાય છે; તે જોઈ રાજાએ કહ્યું કે માહારાજ બીન રતે આંબા ઉપર કેરી ઝુલી રહી છે મા-

હાદેવે કહ્યું કે આ મારો ધોકો લઇને જા અને આંબા ઉપર મારય પછી તે કેરીઓ નીચે પડે તે તાહારી રાણીઓને ખવરાવજે એટલે પુત્ર થશે; જો વધારે લોભ કરીશ તો બાર વરશની મેહેનત નકામી જશે માટે બીજીવાર ધોકો મારીશ નહી, તે સાંભળી રાજાએ આંબા ઉપર ધોકો લઈને મારયો અને શીવ પણ અલોપ થઇ ગયા, હવે રાજાએ આંબા ઉપર ધોકો માર્યો કે સાત કેરીઓ નીચે પડી તે-લઈ ઝોળીમાં નાખી માહાદેવની પાસે આવી હાથ જોડીને કહ્યું કે—

દુહા—જગશર માહાદેવ તમને વીનવુંરે, હુંતો લળીલળી લાગું પાયરે. હુંતો. વાંઝીઆમહેણું મારૂ ભાગીયુંરે, મારી સદા કરજો સહા યરે. મારી. વિધવા નગરી મારી સધવા થઈરે, કાંઈ ભાગ્ય તણો નહીં પારરે. કાંઈ. મેહેર કરી માહાદેવજીરે, મને આપ્યો નવો અ-વતારરે. મ. માહારાજ તમે મારૂ વાંઝીયામેહેણું ભાગ્યું તેથી મા-હારા ભાગ્યની કાંઈ શીમા રહી નથી અને માહારી નગરી જે માહા-રા વગર સુની પડી હતી તે હવે મને જોઈને ઘણી ખુશી થશે અને બહુ સુખ પામશે; કેમકે મને આજ નવો અવતાર આપ્યો, હું નગરમાંથી નીસર્યો ત્યારનો મરી ગયા બરાબર હતો, એવી રીતે રાજાએ માહાદેવને અરજ કરી અને પ્રદક્ષણા ફરીને ઘોડા ઉપર સ્વાર થઈ નગર ભણી ચાલ્યા, જયાં નગર નજીક આવ્યું એટલે લોકોએ રાજાને દીઠા અને રાજા આવ્યાની વાત ચાલી તેથી તમામ રૈયત બહુ ખુશી થઈ ફુલશંગ વજીરે પોતાનું બધું લશ્કર શણ-ગાર્યું, અને સોના રૂપાના ફુલ પડાવી મોટી ધામધુમથી વાજતે ગાજતે રાજાની પાસે આવ્યો, રાજાનો પ્રધાન તથા રાણીઓએ તથા રૈયતે સોના રૂપાનાં ફુલથી વધાવ્યા અને રાજા પોતે રાણી-ઓના મેહેલમાં ગયા અને પોતાની છ માનીતી રાણીઓને બો-લાવી પેલી સાતે કેરીઓ આપી દીધી, રાણીઓએ તે કેરીઓ ખાધી અને ગોટલા છોતરાં મેહેલની બાહાર ફેંકી દીધાં પેલી અ-ણમાનીતી રાણી દામાવંતીએ પોતાની દાશીયોને કહ્યું કે માનીતીરા-

ણીઓના મેહેલ આગળ જા અને જો કે રાજા નવી ચીજ લાવ્યા છે? બાર વરસે રાજા ઘેર આવ્યા છે માટે કાંઈક લાવ્યા તો હશે અને તે ચીજમાંથી કાંઈક નકામું બારણે ફેંકી દીધું હશે તે તું લઈ આવ્ય તે સાંભળી દાશી માનીતી રાણીઓના મેહેલ આગળ આવીને જુવે છે તો કેરીઓના ગોટલા છોતરાં પડેલાં દીઠાં તે જોઈને દાશીને અચંબો લાગ્યો કે આ રતમાં આંબાનાં પાંદડાં સ-રખાં ખરી પડે છે તો કેરીઓ કયાંથી. માટે આ કેરીઓજ નવી-જ ચીજ જણાય છે એમ ધારી કેરીઓના ગોટલા છોતરાં વીણી લઇને પોતાની બાઈ દામાવંતીને આપ્યાં ને કહ્યું કે બાઈ રાજા તો નવી ચીજ કેરીઓ લાવ્યા છે તેનાં ગોટલા છોતરાં પડેલાં હત; તે હું લાવી છું દામાવંતી કહે કે ગોટલા છોતરાં પણ કામનાં છે, એમ કહી ખાંડી કુટીને પીવાની રાબ કરીને પીવાનો વીચાર કરે છે એટલામાં તેને વેહેમ આવ્યો કે આતો દેવતાઈ ફળ છે. તેથી તેમાં કાંઈ દૈવત હોય અને કદી મને ગરભ રહે તો પછી રાજા આળ મુકે અને તે ખરૂં મનાય, કારણ કે મારા મોહોલે આવતા નથી માટે હું ફુલશંગ વજીરને બોલાવી તેના રૂબરૂ પીઉં તો કોઈ દીવસે રાજાને મોહોડે મારી સાખ પુરે એમ ધારી દાશીને ફુલશંગ વજીરને તેડવા મોકલી દાશીએ જઇને ફુલસંગ વજીરને કહ્યું કે મારી બાઈ તમને તેડે છે વાસ્તે હાલ ચાલો પછી ફુલસંગ વજીર દામાવંતી રાણીના મેહેલે આવ્યા. રાણીએ આસન આપ્યું વજીરજી કહે કે રાણીજી તમે મને કેમ તેડો છે. ને એવું શું તા-કીદનું કામ પડયું છે તે મને કહો રાણી કહે કાંઈ મોટું કામ નથી પણ સેજ વાત છે તે તમને કહુછું. રાજા પુત્રની આશાએ બાહાર ગયા હતા. ત્યાંથી બાર વરસે આવ્યા ત્યારે કેરીઓ લાવ્યા હતા. તેના ગોટલા છોતરાં મરા હાથમાં આવ્યાં છે તેની રાબ કરી પી-વાને મેં વિચાર કર્યો છે. કદાચ કોઈ મોટા પુરૂષે તે કેરીઓ પુત્ર થવા સારૂ આપી હોય ને કદી મને ગરભ રહે તો મારે માથે કલંક મુકે શાથી જે હું રાજાની અણમાનીતી છું તે સારૂ તમને

ચમાં રાખવા તેમા છે. પ્રધાને કહ્યું કે બાઈ એમાં તે શું ? તમે સુખેથી તે રાબ પીયો પુત્ર થશે તો તમારી વતીનો હું જ વાબ દઈશ. વજીરે ધીરજ આપી એટલે દામાવંતી રાણીએ વજીરના દેખતાં ચંદ્ર સુરજની સ્તુતિ કરવા માંડી.

દુહા—ચંદ્રમા સુરજ તમને વીનવુંરે, મારી સાચેરી પુરજો સાખરે, મા. રાજા મોહેલે નથી આવતારે, મને કુડાં ચડાવે આળરે, મ. પીતા વીના જોને પુત્ર થયોરે, એવી આપશે મુજને ગાળરે, એ. જગશાર માહાદેવ તમને વીનવુંરે, મારી ભલેરી રાખજો લાજરે, મા. પુત્ર પ્રસારીને આપશો, મારાં સરશે સઘળાં કાજરે, મારાં. ફુલસંગ વજીર તમને વીનવુંરે, મારી સાચેરી પુરજો સાખરે મા. રાજા મોહોલે નથી આવતારે, મને કુડી ચડાવે આળરે. મ. પીતાવીના પુત્ર થયોરે, એવી આપશે મુજને ગાળરે, એવી.

હે ફુલસંગ વજીર તમારી અને ચંદ્ર સુરજની સાખે આકામ કરૂંછું જો મારા ભાગ્યમાં હોય ને મહાદેવ મને પુત્ર આપે તો મારી લજ્યા તમારા હાથમાં છે એટલું કહી રાણીએ ફુલસંગ વજીરને વદાય કીધા એટલે તે પોતાને ઘેર ગયા; હવે રાણીએ વિચાર કરયો કે રાબ પીવાથી કદાચ મને પુત્ર થશે તો તેને ચઢવા લાયક ઘોડો જોઈશે માટે મારી ઘોડીને અડધી રાબ પાઉ તો વછેરો તેના જેવાજ થાય એવું ધારી અડધી પોતે પીધી અને અડધી ઘોડીને પાઈ તે દીવસથી રાણીને અને ઘોડીને સાથે ગરભ રહ્યો પણ છ માનીતી રાણીઓને કેરીઓ ખાધાથી ગરભ રહ્યા અને જ્યાં નવ મહીના પુરા થયા એટલે સાતે રાણીઓને પુત્ર અવતરયા અને અઢાર મહીને ઘોડીને પણ મહા જોરાવર વછેરો થયો. માનીતી રાણીઓને રાજાએ કેરીઓ અને રાણી દામાવંતીને અણમાનીતી જાણીને આપી નહી એટલો વેરાવચો કરવાથી મહાદેવ કોપાયમાન થયા એટલે છ રાણીઓને પુત્ર કદરૂપા અને લુલા અને લંગડા અવતરયા અને હેતે કરીને ગોટલા છોતરાંની રાબ પી-

✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻

નારી પેલી અણુમાનીતી રાણી દામાવંતીને મહા કાંતીવાન અને તેસ્વી પુત્ર પેદા થયો પેલી છ માનીતી રાણીઓને પુત્ર આવ્યાની વધામણી રાજા પાસે ગઈ તેથી રાજા હરખ્યો પણ અણુમાનીતીને પુત્ર થયો તેની કોઇને ખબરજ નથી સવારના પોહોરમાં રાણી દામાવંતી પોતાની દાશીને બોલાવીને કેહેછે.

દુહો—દાશીરે મારી જોને બેનડીરે, તું તો ઝટપટ તૈયાર થાયરે,દુ. જન્મોતરી કરાવીને પુછીએરે, કાંઈ જોશીને તેડવા જાયરે. કાંઈ.

અરે ઓ દાસી તું ઝટપટ તૈયાર થઈને જા જોશીબવાને બોલાવી લાવ કે આપણા ભાઇની જન્મોતરી કરાવીએ દાસી જોશીને બોલાવી પોતાની બાઈ પાસે આવી; રાણીએ કહ્યું કે માહારાજ કુંવર આજ રાતરે અવતર્યા છે માટે કીયા નક્ષતરમાં તેમનો જન્મ છે; અને નામ શું પાડવું તે મને કહો જોશીબાવાએ જન્મઅક્ષર તૈયાર કરી ગ્રહ ઉપરથી નામ કહાડીને કહ્યું કે—

દુહો—સારે નખેતર કુંવર આવીઓરે,એનો રાખે પીતાનો દામરે, એ. ધરણી ધુજે એના તેજથીરે,એનું મતીઓ મારૂ આવે નામરે,એ જોરે મનેરે સહુને જીતશેરે, એનો રાખે હૈયામાં દામરે, એનો. જગસર મહાદેવ એની સાહાયમાંરે, એનું ગજરોમારૂ પાડો નામરે. એ.

બાઈતો એવા શુભ અને તાપકારી નખેતરમાં જન્મા છે કે તેઓ મહા પ્રાક્રમી જોરાવર અને કાંતીવાન થશે. પોતાની બુધીથી કામ કરશે; આભની સાથે બાથ ભીડવાને હીંમત ચલાવશે. એના તેજથી આખી દુનીયા અંજાઇ જઈ અને વસ થશે, પોતાની ગાદી પોતે ભોગવશે પણ બાર વરસની ઉમરમાં કુંવરને વનવાસ જવું પડશે. વનમાંથી આવ્યા પછી કુંવર ગાદીએ બેસશે એવું કહ્યાથી રાણી ઘણાં ખુશી થયાં અને દાસીને કહ્યું કે જોશીને સેલાં પાઘડી અને હીરા જડીત્ર સોનાનાં કડાં પેહેરાવજો. દાસીએ તે પ્રમાણે સરવે આપ્યું, એટલે જોશી મહારાજ રાજી થઇ પોતાને ઘેર ગયા. રાણી દામાવંતીના હરખની કાંઈ પણ સીમા રહી નહી, તેણે બ્રાહ્મણ ભાટ ભવૈયા અને બીજા માગણ લોકોને ધન આપી ખુશી

કર્યા, હવે કુંવર દીવસે ન વધે તેમ રાતે વધે એ રીતે સાત વર- સની ઉમરના થયા એટલે ભણવા સારૂ મુક્યા. ભણીગણી મહાવિદ્વાન થયા અને જેમ જેમ મોટી ઊમરે થતા ગયા તેમ તેમ પોતાની હુંશીયારી ચતુરાઇ અને અંગની ખુબી બાહાર નીકળવા માંડી એક દીવસ જામ રાજાએ પોતાની માનીતી રાણીઓના કુંવરને દરબારમાં બોલાવ્યા અને તેમની ગાદી પોતાની પાસે નખાવી તે ઉપર બેસા- ર્યા. કુંવરો જોઇ તમામ સભા લાજવા લાગી અને માંહોમાંહે સઉ હસવા લાગ્યા. એટલે ફુલશંગ વજીર વિચાર કરેછે કે આ વખત જો દામાવંતીનો કુંવર ગજરામારૂ હોય તો બધી સભા ઝાંખી પડી જાય. પણ તે રાજાના કહ્યા વગર તેડી કેમ લવાય રાજા ગુ સ્સે થાય તે શીવાય બીજી તો કાંઇ હરકત નથી ખેર રાજા ગુસ્સે થશે તો થા પણ આ વખત તો કુંવરને તેડી લાવું એમ ધારી વજી ર દામાવંતીના મોહોલે આવ્યો અને રાણીને કહ્યું કે બા તમારી પાસે એક માગી લેવા આવ્યોછું. રાણી કહે ભાઇ અણમાનીતી પાસે એવી શી ચીજ માગવાની છે કે તમે એકાએક માહારા મો- હોલે પધાર્યા. માહારા મોહોલ કરતાં તો તમારા રાજાને ત્યાં આજે જોઇએ તે હશે. મારી પાસે માગસો તે આપી શકાય તેવી ચીજ હશે તો હું જરૂર હાજર કરીશ માટે કહો તમારે શી ચીજનો ખપ પડ્યોછે, વજીર કહે બાઇ ચીજતો કાંઇ નથી પણ તમારો કુંવર રાજા પાસે મારી સાથે મોકલો એટલી માહારી અરજછે. રાણી કહે માની તી રાણીઓના છ કુંવર છતાં મારા કુંવર વગર રાજાને શું કામ અ- ટકી પડયુંછે પ્રધાને કહ્યું રાજાનેતો કામ નથી પણ સેજ હું તેડવા આ- વ્યોછું કે ત્યાં રાજાના કુંવર આવીને બેઠાછે તેમને જોઇને તમામ સ- ભા લાજી મરેછે માટે હું તેડવા આવ્યોછું. દામાવંતી કહે કે ભાઇ રા- જાને મારો અંટસ છે તે તમો જાણોછો, માટે માહારા કુંવરને કાંઈ કરે ત્યારે મારો શો ઉપાય. વજીરે કહ્યું કે જ્યાં સુધી મારા જીવ- માં જીવ છે; ત્યાં સુધી ગજરામારૂનો વાળ વાંકો થવા દેનાર નથી રાણી કહે ત્યારે તમારી સાથે મોકલું છું પણ જો મારા કુંવરને

કાંઈ થશે તો હું આપઘાત કરીને મરીશ તેની હત્યા તમને લાગશે માટે કુંવરને બચાવવાની હીંમત હોય તો લઈ જજો, વજીરે કહ્યું કે તમારે કુંવરની કશી ફીકર કરવી નહી કુંવર માહારા જીવ સાથે છે, પછી દામાવંતીએ કુંવરને કહ્યું કે ભાઈ આપણા વજીર તેડવા આવ્યા છે તેમની સાથે દરબારમાં જવા સારૂ સારા શણગાર પેહેરો અને ત્યાંજઈ એવી હુંશિયારી બતાવજો કે જેથી મારી કુખને એબ નલાગે તે સાંભળી ગજરામારૂએ બહુ અમુલ્ય વસ્ત્ર અને હીરામોતીનાં ઘરેણાં પેહેરી કમ્મરમાં કટાર અને તલવાર લટકાવી દીધાંછે, તેનાં શરીરની અંદર ખુશબો મશમશી રહી છે એવી રીતના ઠાઠમાઠથી માતાને પગે લાગી વજીરની સાથે દરબારમાં જાય છે, મારગમાં વજીરને પુછ્યું કે રસ્તો એકજ છે કે બીજો કાંઇ આડો અવળો છે. કુંવર કહે હું રાજાને નમવાનો નથી માટે જો સામો આવું તો મારે નમવું પડે. આ વાત સાંભળી પ્રધાન ગભરાયો. કે આ મારી સાથે આવું બોલેછે, તોપછી રાજાને શું કહેશે પણ ખેર જે થયું તે થયું એવું ધારી રાજાની બેઠક પાછળ બારી હતી તે ઉઘડાવી પ્રધાન અંદર ગયા પછી મારૂ વિચાર કરેછે કે જો પહેલું માથુ ઘાલીશું તો નમ્યા કહેવાઇશું તે કારણથી પહેલા પગ ઘાલી અંદર જવું એ રીતે ગજરામારૂ દરબારમાં આવી રાજાની જોડે ઉભો રહ્યો ફુલશંગ વજીર પણ રાજાની પાસે બેઠા. કુંવરને જોતાંજ સભા ઝાંખી થઇ ગઈ. અંધારી રાતે તારા મંડપમાં ચંદ્ર પ્રકાશી રહે તે પ્રમાણે કુંવરનું તેજ જોતાંજ પ્રધાનને પુછેછે કે આ કુંવર કોનો છે ત્યારે પ્રધાને કહ્યું કે માહારાજ આ છ કુંવર જેના છે, તેનો એ પણ છે. રાજા કહે મારે છ રાણીઓના છ કુંવર છે અને વળી આ કુંવર કોનો છે. પ્રધાને કહ્યું કે એ આપની અણમાનીતી રાણીનો છે, રાજા કહે હું તેના મેહેલમાં જતો નથી તો કુંવર પેદા કેમ થયો પ્રધાને કહ્યું કે માહાદેવની આપેલી સાત કેરીઓ તમે છ માનીતી રાણીઓને આપી તેઓએ ખાઈને ગોટલા,

છોતરાં નાખી દીધાં તે અણુમાનીતીના હાથમાં આવ્યાં જે ખાવાથી આ કુંવર પેદા થયો. રાજા કહે મારો કુંવર હોય તો સામો આવી સલામ કરે ગજરેમારૂ કહે હું સાત જણ શીવાય બીજા કોઇને સલામ કરતો નથી. રાજા કહે મારાથી ચઢીઆતા બીજા કીયા છે.

દુહા—પેહેલી સલામ મારી માતનેરે, જેણે નવ માસ રાખ્યો પેટ-રેજે. દેદી કષ્ટીને ઉછેર્યોઓરે, મારી ઘણી એક કીધી વેઠરે. મા. બીજીરે સલામ જગસર મહાદેવનેરે, જેણે પેટમાં ગરભજ દીધરે. જે જઠરા અગ્નીથાયુને જાળવીરે, મારી ઘણી એક રક્ષા કીધરે. મા. તીજી સલામ મારા પ્રભુનેરે, જેણે બાહાર આપ્યો અવતારરે. જે. જીવતલગી જશ આપશેરે, એતો મુવે ઉતારે ભવપારરે. એ. ચોથીરે સલામ મારા રેવંતનેરે એતો રણમાં રમાડી લાવે ઘેર. એતો. ગામ થકી પડે પરગામમાંરે, એની કોઈ ન જાણે પેરરે. એ. પાંચમી સલામ મારા ખાંડાનેરે, એતો રણમાં કરે મિઠા ઘાવરે. એ. દુશ્મન દુર રહે દેખીનેરે, એતો માહારૂ બુડતુ તારે નાવરે. એ. છઠી સલામ મારી ઢાલનેરે, એતો રણમાં હૈયા કેરી ઓથરે. એતો. દુશમન જોઈ ઝડપ ઉડતારે, મારી પડતાં બચાવે લોથરે. મા. સાતમાં સલામ ધરતી માતનેરે, એતો મુવા જીવતાનો વિશરામરે. એતો. પ્રાણી માતર સહુ પેટ ભરેરે, કંઈ જીવતાનું જીવન ઠામરે, કાંઇ.

કુંવરનાં આવાં વચન સાંભળી રાજાને બહુ ક્રોધ ચડયો અને તેનું મસ્તક છેદી નાખવા હુકમ કીધો એટલે વજીરે કહ્યું કે માહારાજ હું રાણી પાસેથી માગી લાવ્યો છું તેવો પાછો પોહો-ચાડવાનો કરાર છે માટે ત્યાં પોહોચાડયા પછી ગમે તેમ કરજો એમ કહી કુંવરને લઇ દરબારમાં નીકળ્યા રસ્તામાં આવતાં એક એંશી વરસની ડોશી આવતી દીઠી એટલે કુંવર પ્રધાનને કહે છે કે આ ડોશીને અહીં બોલાવો એને એંશી વરસ થયાં છે માટે સો સવાસો વરસની વાત જાણતી હશે પ્રધાને વિચાર્યું કે કુંવર ઘણો ચતુર છે માટે રાજાની પાછળ અંતે આ કુંવરને ગાદી મળશે માટે તેની ચાકરી ફોગટ જશે નહી એવું ધારી ડોશીને કુંવર પાસે બો-

૧૪ ધરમીને ઘેર ધાડ, અને કસાઇને ઘેર કુશળ.

લાવી, કહ્યું કે ડોશીમા તમને કેટલાં વરસ થયાં છે ડોશી કહે આશરે એંશી વરસ થયાં હશે. ત્યારે કુંવરે કહ્યું કે તમને સો સવાસો વરસની વાત યાદ હશે ડોશીએ કહ્યું અવસ્થા થઈ છે તેથી થોડું યાદ હશે. કુંવરે પુછયું કે આ ગામમાં પ્રથમ રાજ કોનું હતુ ડોસી બોલી કે ભાઈ પ્રથમ તો વિરાજી ઠાકોરનું રાજ હતું ને આજે તો આ જામ રાજા રાજ કરેછે. કુંવરે પુછયું કે વીરાજીના વંશમાં હાલ કોઇ છે, ડોસી કહે બધા મરી ગયાં પણ સોળેક વરસનો એક છોકરો છે, કુંવરે કહ્યું કે એ છોકરાને તેડી લાવો તો ઠીક, એમ કહી ડોશીને દસ મોહોરો આપી, ડોસી દસ મોહોરો દેખીને ખુશી થઇ અને લાકડીને ટેકે ચાલતી હતી તે ખભે મુકી તાકીદથી પેલા છોકરાને કુંવર પાસે તેડી લાવી પછી પોતે ઘેર ગઈ. હવે પેલા છોકરાને કુંવરે પુછયું કે ભાઈ આ શેહેરમાં પ્રથમ કોનું રાજ હતું છોકરે કહ્યું કે ઘણા વરસ ઉપરતો મારા ઘરડા રાજ કરતા હતા પણ તેઓનું જોર ઘટવાથી હાલ આ રાજા રાજ કરેછે કુંવરે કહ્યું કે કાંઈ જાગીર તારા કબજામાં છે, છોકરો કહે રોટલા ખાઉ તેટલાં ગામ ખેતર છે અને ગામને પાદર હજાર વિઘા ભોંય છે હાલ લોકો ઝાડે ફરે છે પણ રાજા મારી ફરીયાદ સાંભળતા નથી .કુંવરે કહ્યું કે તું એ જમીન મને વેચાતી આપીશ, છોકરો કહે વીઘે એક રૂપીઓ લઇને આપીશ, પછી કુંવરે બજારમાંથી રૂપિઆ, સેલું મંદિલ સોનાના કડાનો સરપાવ આપી દસ્તાવેજ લખાવી લેઈ કુંવર વજીરની સાથે પોતાને ઘેર આવ્યો. રાણી કુંવરને જોઈ બહુ ખુશી થયાં.પછી કુંવરે વજીરને કહ્યું કે કાલ સવારે વહેલા આવજો. પેલી જમીન ઉપર મેહેલ બાંધવો છે માટે કોઈ હુંશીયાર કડિઆ સુતારને બોલાવી જે સામન જોઇએ તેની યાદ કરાવો, વજીર વારૂ કહી પોતાને ઘેર ગયા, રાણીએ પુછયું કે કઇ જમીન ઉ ર મેહેલ બંધાવો છો, કુંવરે કહ્યું આજે આપણે એક હજાર વીઘા જમિન લીધી છે, બીજે દહાડે ફુલસંગ વજીરે પોતાના ખાનગી માણસને કહ્યું કે એક મહેલ બાંધવા સારૂ કોઇ ન જાણે એમ સામન મંગાવી તાકીદથી કામ

✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻

ચલાવજો કોઇને કહેશો નહી કે આ મેહેલ ફુલાણાનો છે એવી શીખામણ દેઇને હુંશિયાર કડિઆ સુતારને મારૂજીએ કહયું કે રાજાના મહેલ કરતાં ઘણો શોભિતો મહેલ કરવો છે માટે જમીન સાફ કરાવી ચણાવવાનું કામ ચાલતું કરો કુંવરનો હુકમ થતાંજ ફુલશંગ વજીરના માણસોએ સામાન મંગાવી ઝપાટાબંધ કામ ચલાવ્યું ફુલશંગ વજીરે રાજા ન જાણે એવી રીતે ગજરામારૂનું કારભારૂ કરવા લાગ્યા, થોડા રોજમાં મહેલ તૈયાર થયો તે અતિશે શોભિતો અને છટાદાર થયો. દિવાનખાનાં, રંગમહેલ ખડગમહેલ અને જનાનખાનું બહુ શોભિ રહ્યુંછે હવા ખાવાને વાસ્તે અગાશીઓ અને તેની અંદર સુગંધી આપનારાં ફુલનાં ઝાડ ગોઠવી મુક્યાં હતાં, કચેરીને સારૂ દિવાનખાનાં ગલીચાથી મઢી લીધાં હતાં અને જગે જગે તરેહ તરેહવાર આરસની બેઠકો કરી લીધી હતી, ત્યાં પુંવારા છુટી રહેવાથી સ્વરગના જેવી શોભા તે મહેલની થઇ હતી. ગજરામારૂ પોતાના સોબતી છોકરાઓને ભેગા કરી એક રાજાની માફક ઠાઠદાર કચેરી ભરવા લાગ્યા, અને કસુંબાની લાલચે મોટા મોટા માણસોની ઠઠ મારૂને તહીં ભરાવા લાગી. ગજરો અફીણ ખવરાવે અને દુધ સાકર પાય તેથી આખો દિવસ ત્યાંને ત્યાં પડી રહેતા હતા અને રાજા જામનારાવણામાં આવનારા રજપુતો મારૂના રાવણામાં જતા હતા, એથી જામે પોતાના પ્રધાનને પુછયું કે આપણી કચેરીના રાવણામાં માણસો ઓછાં આવે છે અને પેલા બધાણી રજપુતો કેમ જણાતાં નથી પ્રધાને કહ્યું કે માહારાજ તેઓ કાંઇ કામમાં રોકાયા હશે અને કોઇ મરી પણ ગયા હશે એમ કહી રાજાને સમજાવ્યો અને મારૂના તહીંનો મરમ આપ્યો નહી, પણ એક દિવસ પરગામથી બંધાણી ભાટ ગામમાં આવ્યો તેણે એક આદમીને પુછયું કે રાજા રાવણું કરેછે કે નહી પેલા આદમીએ તેને ધારીને કહ્યું કે રસ્તામાં એક મહોટો મહેલ આવેછે ત્યાં અણમાનીતી રાણીનો કુંવર છે તે તમને પાશે તે સાંભળી ભાટ મારૂના મહેલ તરફ આવ્યો ભાટને આવતો

૧૬ તેજીએ તેજી દેખાય, અને મંદીએ મંદી દેખાય.

****

જોઇને ગજરામારૂએ પોતાના એક માણુસ પાસે રેંઢીઆ કસુંબાનું તાં સળુ ભરાવ્યું અને બીજાના હાથમાં દુધ સાકર આપી તેઓ મહેલ નીચે જઇ ઉભા રહ્યા અને બંધાણીને આવતાંવાંત તરતજ કસુંબો અને દુધ સાકર પાઇ એટલે મારૂના હુકમ પ્રમાણે ત્રીજા માણસે આ ણી ભાટને પાઘડી બંધાવી જેથી ભાટ ઘણો ખુશી થયો, ને મારૂજી છજામાં ઉભા રહી જોતા હતા તેમને સલામ કરી ભાટ ગજરામારૂ નો જસ ગાતો ગાતો રાજાની કચેરીને રસ્તે થઇ પોતાને મારગે ગયો.

દુહો—ખાંડીએ મેડીએ લુસે લંગડેરે, કાંઇ લજવી માર્યું બ ધું ગામરે કાંઈ. ધનરે અણમાનીતીની કુખનેરે, તારૂં નાખંડે રે હુશે નામરે તારૂં.

ગજરામારૂની કીરતી સાંભળી રાજાને બહુ ક્રોધ ચડયો તેથી તે ણે ગજરામારૂને દેશાવર કાહાડવાનો હુકમ કરયો અને જો ન જાય તો તેને બાંધીને રાજા પાસે લાવવા કહ્યું રાજા દરબારના તમામ માણસો સાંભળી રહ્યા પણ મારૂની આગળ કહેવા જવાની કોઇની હીમત ચાલી નહીં, છેવટ બેચાર સિપાઇઓ તૈયાર થયા અને તેઓ ગજરામારૂને ત્યાં રાજાનો હુકમ કહેવા સારૂ ગયા રસ્તામાં જતાં મીયાંભાઈના મનમાં આવ્યું કે ગજમારૂ બહુ ફાંકડો છે તેથી રા જાની પાછળ મુકરર તેજ ગાદી ઉપર બેસશે અને આપણે તેના હાથ નીચે ચાકરી કરવી પડશે માટે મારૂને દુખ લાગે તેવું બોલવું નહીં એવો વીચાર કરી મારૂના મેહેલ પાસે આવ્યા ત્યાંનો દેખાવ જોતાંજ સીપાઈઓ ઝાંખા પડી ગયા તેઓ એક બીજાને આંગળીઓ કરવા લાગ્યા. પણ જવાની અને મોહોડે બોલવાની કોઇની હીમ ત ચાલી નહીં. છેવટે એક બુઢ્ઢો ડોસો આગળ થયો અને મારૂની કચેરીમાં ગયો જ્યાં બંધાણી રજપુતોની કચેરીની ઠઠ ભરાઈ છે વા તોના ઝપાટા, અફીણના સપાટા અને ઉપર સેરડી સાકરના ઝપા- ટા ચાલી રહ્યા છે. બીજા તરેહ તરેહના મેવા અને સોપારીઓના ઢગ પડયા છે જે જેને પસંદ પડે તે ખાય છે.

અને મારૂની વાહ વાહ થઈ રહી છે, એ બધાની વચ્ચે ઊંચું ગાદી ઉપર શોભીતું શીહાસન નાખીને મારૂ તે ઉપર બેઠો છે. અને આજુ બાજુએ મશ્કરો ખુબ મશ્કરી કરી મારૂને રાજી કરે છે એટલામાં પેલો ધરડો સીપાઈ આવીને કહે છે કે મહારાજ આ ના પીતાએ તમને દેશાપાર કરવા સારૂ હુકમ કરયો છે ને તમને રાજા પાસે લેઈ જવાને અમને હુકમ થયો છે; મારૂએ કહ્યું જાઓ તમારા રાજાને કહો હું તમારા રાજમાં વસ્તો નથી માટે તમારો હુકમ માનતો નથી પણ કરમમાં લખ્યું છે તેથી હું મારી મેળે બાર વરસનો થઈશ ત્યારે વનમાં જઈશ પણ જો તમારે લડવાનું જોર હોય તો હું લડવાને તૈયાર છું. સીપાઈ સલામ કરી રાજા પાસે આવ્યો અને કુંવરની કહેલી વાત સાંભળી રાજા ફીકરમાં પડયો અને પ્રધાનને પુછયુ કે આ કુંવર શું કહે છે પ્રધાન કહે મહારાજ તે ખરૂં કહેછે કેમકે તેતો અસલ રજવાડાની જમીન વેચાથી લેઇ ત્યાં મેહેલ બાંધી રહ્યો છે માટે તેના ઉપર તમારી સત્તા નથી. વળી મોસાળનું જોર ભારે છે એટલે લઢતાં પણ પોહોચી શકાશે નહી. તે સાંભળી રાજા છાના રહ્યા મનમાં વીચારયું કે મારો પ્રધાન પણ તેની તરફમાં છે તો પછી લડીને શું કરવું એમ ધારી રાજા છાના રહ્યા, ગજરા મારૂ મેહેલમા ચમન કરે છે અને પોતાને પરદેશ જવાનો કેટલો વીલંબ છે તે જન્મોતરીમાં જુવે છે એમ કરતાં કુંવર અગીયાર વરસના થયા એટલે રાણી દામાવંતીના પેટમાં ફાળ પડી કે હવે વરસ દહાડા પછી કુંવર પરદેશ જશે, માટે અગાઊથી પરણાવીને ફાંદામાં નાંખું કે કાંઈ કરતાં સંસારના છંદમાં પડીને પરદેશ જવું છોડી દે અથવા જાય તો જલદી પાછો ઘેર આવે કુંવારો હશે તો તેને પાછો ઘેર આવવાનું મન થશે નહી એમ ધારી રાણી દામાવંતીએ બ્રાહ્મણને બોલાવ્યો.

દુહા—બ્રાહ્મણ વીરા તુંને વીનવુંરે, તુતો જાય જો ગામેગામરે. તુતો. કુંવર જેવી કન્યા લાવજેરે, મારૂ એટલું કરજે કા-

મરે. મા.રૂપે ગુણે કાંઈ શોભતીરે, તેમાં ન હોય ખાંપણુ ખોડરે. તે. જેથી મારૂને માહારો મોહી રેહેશે, તેવી મેળવ જુગતે જોડરે, તે. ગુણુ નહી ભુલું હુંતો તાહરોરે, તને રાખીશ માહારી પાસરે. ત. ધન આપુ જોઈએ તેટલુંરે, તારી પુરીશ હુંતો આશરે. તા.

જોશી માહારાજ કુંવરને વાસ્તે એક રૂપ ગુણનો ભંડાર કન્યા શોધી લાવો કે જેનાપર મોહીને કુંવર ફરી પરદેશ જાય નહી એ કામ થયાથી હું તમને ખુશી કરીશ. બ્રાહ્મણે કહ્યું કે હાલ તરત મને સો રૂપીઆ વાટખરચ માટે આપો, રાણીએ સો રૂપીઆ આપ્યા તે લઈને બ્રાહ્મણ રસ્તે પડયો હવે કમળાવતી નગરીમાં ગુલાબસંગ રાજાને ઘેર એક કુંવરી ગજરામારૂને લાયક છે અને તે કુંવરીને કાને ગજરામારૂની વાત આવેલીછે તેથી ગજરામારૂ સિવાય બીજા સાથે નહી પરણવાને નિશ્ચયકીધો છે અને તે ગજરામ.રૂની ઝંખના કરતી ઝરૂખે બેઠી છે હવે પેલો બ્રાહ્મણ ફરતો ફરતો તે નગરીમાં ગયો, અને રાજાના મેહેલનીચે થઈને જાયછે ત્યાં કુંવરી સામું જોઇને ઉભો રહયો. પેલી કુંવરીની નજર પણ બ્રાહ્મણ ઉપર ગઈ એટલે તેના મનમાં આ મુસાફરને-મારી સાથે કાંઈ કામ હોય એમ જણાય છે તેથી તેને ઈશારત કરી પોતાના મેહેલ પાસે બોલાવ્યો અને કહ્યું કે માહારાજ તમે અમારા નગરમાં શા માટે આવ્યા છો તે ખરેખરૂં ન કહો તો તમારે માથે સ્ત્રી હત્યાનું પાપ છે.

દુહા—સાચું કહેતાં રાણી સત ચડેરે, તમને મોહરૂપી વાગશે બાણે. તમને. ધઢમાંડવથી હુંતો આવીયોરે, કાંઇ કન્યા જોવાને કાજરે. કાંઈ. કોઈ એવો જનેતાએ જનમીઓરે, કોઈએ નથી સાંભળ્યે કાનરે, કો. નામ સાંભળતાં નારી ઢળેરે, કાંઈ વાગે મોહનાં બાણરે.કાં

બ્રાહ્મણે કહ્યું કે હું માંડવઘડના જામરાજાના કુંવરને માટે કન્યા સોધવા અહીં આવ્યો છુ કુંવરનું નામ દઉ તો તેના ગુણ અને રૂપનું મોહબાણ વાગીને તમે મૂરછાગત થશો એવો પુરૂષ કોઇએ કાને પણ સાંભળ્યો નહી હોય તે સાંભળતાંજ કુંવરીને પોતાના હૈડાનો હાર ગજરોમારૂ યા.

દ આવ્યો અને બ્રાહ્મણ જેની તારીફ કરે છે તે પોતાને પ્યારો ગજરોમારૂ હશે એમ ધારી તેનું નામ જાણવા સારૂ બ્રાહ્મણને ફરી કહ્યું કે-

દુહા—કોઈ જનેતાએ કુંવર જનમીઓરે, એવો કીયા રાજાનો કુમારરે, એ. સાચું બોલવીરા સતવંતારે, તને આપુ એકાવળ હારરે. તને. વચન સુણીને વિહવળ થઇરે મારૂ મનડું તો ન રહે ધીરરે મા. વરમાળ ઘાલુ હુંતો હેતશુંરે, કરી થાપુ નણંદ કેરો વીરરે. કરી.

મહારાજ તમારે મહોડે વખાણ સાંભળીને મને ધિરજ રહેતી નથી હું તેને વરમાળ આરોપી મારો માનીતો કરી લેવા આતુર થઈ રહીછું માટે જેના વખાણ કર્યાં તેનું નામ કહો તે વારે બ્રાહ્મણ કહેછે, માંડવધઢના જામ રાજાની અણમાનીતી રાણીનો કુંવર ગજરા મારૂની સગાઈ કરવા સારૂ હું આવ્યોછું, જેણે તપ બહુ કર્યાં હશે અને જેના ભાગ્યનો ઉદય હશે તેજ ગજરામારૂ પામશે કુંવરીએ પોતાના મનમાં ધારી રાખેલા ગજરામારૂની ખબર સાંભળીને બહુ હરખ થયો અને પેલા વેવિશાળીયા બ્રાહ્મણને પોતાના પીતા પાસે મોકલ્યો, બ્રાહ્મણે દરબારમાં જઈને વિવાહની વાત કહી એટલે રાજા રાણીઓને પુછવા જ નાનખાનામાં ગયા અને કુંવરીને પણ ત્યાં બોલાવી પુછી જોયું, કુંવરીએ કહ્યું પીતાજી વર જોઈ વિવાહ કરજો, રાજા કહે બેટા વરતો સારો છે, પણ અણમાનીતીનો કુંવર છે એટલે રાજાને મન ઉતરેલો છે, પણ તેના મામા ઘણા જબરાછે. રાણીઓએ વિવાહ કરવા હા કહી એટલે રાજાએ દરબારમાં આવી પોતાની કુંવરી ચંપાદેનો વિવાહ ગજરામારૂ સાથે કરયો, બ્રાહ્મણ વિવાહની વધાઈ લઈને દામાવંતી રાણી પ.સ આવ્યો અને સઘળી વાત કહી તે સાંભળીને રાણી ખુસી થયાં અને બ્રાહ્મણને બહુ ધન આપી ખુશી કર્યો હવે જામરાજા બહુ ફીકરમાં રહેછે એક દહાડો ક્રોધ આવ્યાથી પોતાની દાશીને કહ્યું કે તું સવારના પોહોરમાં કાળો પોશાક અને કાળો ઘોડો ગજરામારૂના મહેલ આગળ મુકીને આવતી રહેજે જો તે ટેકવાળો હશે તો એક ઘડી ગામમાં ઉભો નહી રહે; દાશીએ રાજાના હુકમ પ્રમાણે કર્યું સવારના પહોરમાં સુતા ઉઠીને

મારૂ ઝરૂખે આવ્યો તેવોજ પેલો પોતાનો ચડવાનો ઘોડો અને પોશાક તેની નજરે પડયા તે જોઈને વિચાર્યું કે રાજાનું જોર ન ચાલ્યું ત્યારે આજ મને ગરીબાઈથી દેશવટો દીધો માટે જો હું ન જાઉ તો મારી જનેતાની કુખને એબ લાગે માટે મારા બાપનો હુકમ માની પરદેશ નીકળવું જોઈએ એમ ધારી પોતે દાતણપાણી કરી જનમોતરીમાં જુવેછે તો ૭ દીવસે વનવાસ જવાનું ટાકણું આવી રહ્યુંછે તેથી તરત પોતાના રેવંતને તૈયાર કરી શામ વસ્ત્ર પહેરી પોતાની મા પાસે રજા લેવા- આવ્યો કુંવરને આવતો જોઇ રાણીનાપેટમાં ફાળ પડી અને આંખમાં આંસુ લાવી કુંવરને કહ્યું કે—

દુહો—કોનાં ફોઝાંને કોના ઢોળાઆંરે, કુંવર કોનો કર્યો ભજ- વાડરે. કું. કાળેઘોડેને કાળે લુગડેરે, જોઈ લાજી મરે રજવાડરે. જોઈ

ભાઈ તેં કોનું બગાડયું છે કે તેણે તને માનભંગ કર્યો તે મને કહે મારા ભાઈ ઘણા જબરાછે તેઓને લાંછન લાગશે ને સાલાસુલાની બેહેનના છોકરાની વાંસે કોઈ ચડનાર નથી એમ ગણાશે વાસ્તે જેણે તને દુભાવ્યો હોય તેનુ નામ દે એટલે હું તેનું જડામુળ કઢાડી નાખીશ કુંવરે વિચાર્યુ કે જો હું રાજાનું નામ દેઈશ તો મારા મામા પાસે રાજાને હેરાન કરાવશે માટે મારા કરમનો વાંક કાઢું જેથી કોઈને દુખ ન થાય એમ ધારી કુંવરને કહ્યું કે, મેં કોઇનો બગાડ કર્યો નથી પણ મારા કરમે મને આ ઘોડી પોશાક મળ્યોછે. મારી જનમોતરીમા બારમે વરસ પરદેશ જવાનું લખ્યુંછે. માતાજી વિધાત્રાના લેખ મીથ્યા થવાના નથી માટે જલદી મને રજા આપો. કુંવરનાં વચન સાંભળી રાણીની આંખમાં ચોધારે આંસુ ચાલ્યાં જાયછે, અને કાયા કંપી રહીછે.

દુહો—તમે ચાલ્યા મારૂ ચાકરીરે. અમને કોનો દોછો આધારરે. અ. દુખની વાતો કોને કીજીએરે, મારી કોણજ કરશે સહાયરે. મા.

રાણી કહે કે કુંવર તમે મને કોને આધારે મુકીને પરદેશ જાઓછો.

દુહો—તમને સુંપી સમરથ સાસરીરે, તમને સુંપી મહીયરીયાની વાટરે. તમ. અહીંઆં રહો તમે સુખથીરે, પીયર ગયે મટે ઉચાટરે. પી.

****

માતા અહીંયાં સરવે વાતે સુખછે, અને પીયરમાં મારા મામાં સમરથ છે. વાસ્તે તમને સુખ પડે તેમ નથી.

દુહો—સાસરીયામાં મારૂ મારે રૂશણાંરે, મારા પિયરમાં ભોજાઈ લાંઠરે. મારા. રતનસમો કુંવર જાયછેરે, મારાજીવતરમાં ઉડી વાટ. મા.

ભાઈ તને ખબરછે કે તારા પીતાનું હેત મારા ઉપર કેટલુંછે કે તે સુખે હું તારૂ દુખ વિસારીને અહીં રહું, મારૂ તમે તો જવા નહીં દેઉ એમ કહી રાણી રૂવેછે કુંવરે જવાની હઠ કરી એટલે રાણીએ વિચાર્યું કે હવે તે રાખ્યો રહેવાનો નથી, પણ જો આજની રાત રાખીને રાતની રાતમાં મારા ભાઈને તેડાવું ને કુંવરને કન્યા પરણાવું તો કદાચ મોહમાં લપટાઈને રહે એવું ધારી મારૂને કહ્યું કે.—

દુહો—આજનો વાસો રહો મોહોલમાંરે, તમને વહાણામાં દેઈશુ શીખરે. તમ. નારે કહે જો તમે નીસરોરે, કાંઈ ધોળી પીઉ હુંતો વીખરે. કાંઈ.

તારે જવું હોય તો કાલે જજે, હું ખુશીથી જવા દઈશ મારૂ કહેવું નહી માને તો હું ઝેર ખાઈને મરીશ. એ રીતે માતાનો આગ્રહ જોઈ પોતે એક દિવસ રહેવાની હા કહી સાંજ પડતાં રાણીએ કુંવરને પરણાવવાની તરખડ કરવા માંડી. રાણીએ વીચાર કરયો કે રાતની રાતમાં કામ લેવું છે તેથી માણસના પગથી કે ઘોડાથી તો નહીજ બની શકે માટે હજાર ગાઉ ચાલી શકે તેવી સાંઢ હશે તોજ કામ થશે એમ ધારી રાણી રબારીવાડામાં આવીને રૂડિઆ રબારીને બોલાવે છે.

દુહો—રૂડીયા રબારી વીરા વીનવુંરે, હું તો તુજથી નાનેરી લાગુ બેનરે. હું તો. કામ પડયું વીરા ઓપટીરે, માટે આવીશું માજમ રેનરે મા. ઝટપટ તું તો જાગજેરે, કાંઈ લાવી મારાપર મહેરરે. કા. મોહોના માગ્યાં મુલ આપીએરે, તું જાય જો અમદનગર શેહેરરે. તું. કુંવર વીદેશે મારો જાયછેરે, કાંઈ જોબન બાળેવેશરે. કાં. સાલાસુલાને જઈને એમ કહેજેરે, તારો ભાણેજ જાય પરદેશરે. તા.

રૂડીઓ રબારી સવામણ ફુલની સેજમાં ભરઊંઘમાં સુતો છે ને

✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱

એની સ્ત્રી પગ દબાવેછે એવામાં રાણીનો અવાજ રબારણને કાને પડ્યો તેથી રાણીને કહ્યું કે.—

દુહો—ટહાડી રાને તુંતો ટળવળેરે, કાંઈ સોર તારો બંધ રાખ રે. કાંઈ. રબારી ગયાછે એમને સાસરેરે, એમની ડાબેરી દુખેછે આંખ રે. એમની.

મારા સ્વામી તો ઘેર નથી; સાસરે ગયાછે ને ત્યાં તેમની આંખો દુખવા આવીછે તે સાંભળી રાણીએ વિચાર્યું કે સાસરે ગયા હોય તો આંખો દુખેછે એની ખબર અહીં શી પડે માટે તે જુઠું બોલે છે અને મુકરર રબારી ઘરમાં છે પણ ઊંઘમાંથી ઉઠાડવો પડે, માટે જો એને કાંઈ લાલચ આપુ તો તે જરૂર ઉઠાડશે એમ ધારી તેને રાણીએ કહ્યુંકે—

દુહો—રબારીને આપુ માથા મોળીયુંરે, તને આપુ તે નવસરે હારરે. તેને. ઝટપટ જગાડ તુંતો તેહનેરે, કાંઈ કામ પડયું દરબારરે. કાં

હે બાઈ તું એનેજલદી જગાડ દરબારમાં કામ પડ્યું છે તેથી આટલી રાતે આવીછું દરબારનું નામ સાંભળી રબારણે પોતાના ધણીને જગાડયો. અને કહ્યું કે આટલી રાતે સરકારનું તેડું કેમ આવ્યુંછે એમ કહી રબારી બેઠો થયો અને રાજાની રાણી દામાવંતીને દીઠી. રબારીએ કહ્યું કે આટલી રાતે તમે એકલાં મારે ઘેર કેમ પગલાં કર્યાં. રાણી કહે ભાઈ તારૂં કામ પડયું છે, ગજરોમારૂ દેશવટે જાયછે માટે તું અમનગર જય મારા ભાઈને રાતની રાતમાં તેડવા જોરાવર સાંઢ હોય તે લેઇને જા તે સાંભળી રબારીએ કહ્યું કે.—

દુહો—ત્રણસેને સાઠ મારે સાંઢણીરે, તેમાં ગંગા જમનાની જોડરે તે. મનવેગે પવનવેગે ચાલતીરે, તેમાં ન મળે ખાંપણ કે ખોડરે. તેમાં અખંડ જોતો ઘીની જળહળેરે, તેને ધુપ અગર બહું થાયરે. તેને. ચારો ચરે નાગર વેલનોરે, તેતો પલકે જોજન જાયરે. તેતો. ધારી બેપે હુંતો પરવરૂરે, તમે મનમાં રાખજો ધીરરે. તમે. અમનગર પોહોચુ પલકમાંરે, તેડી લાવું તમારો વીરરે, તે.

માહારા ઘેર ત્રણસેને સાઠ સાંઢો છે તેના મેં આગળ ધુપ દીપ

અને અખંડ જોતો બળે છે તમારે ફીકર કરવી નહી હમણાં તેડીને પાછો આવુંછુ એવું સાંભળીને રાણી ખુશી થયાં અને કહ્યું કે:—

દુહો—રસ્તે જાજોરે જોઇ જાળવીરે, ભુંડા અંધારી રાતનુ કામ રે. ભું. વાલેશરી તું વીરા પાધરોરે, તેં તો ઘાલી જવાની હામરે તે તો. ગુણ નહી ભુલુ હું તો તાહરારે, કાંઇ ગુણ ઓસીગલ થાઉરે. કાંઈ. કડાં કંઠીને સેલાં પાઘડીરે, સવાલાખ સોનઈઆ દેઉરે, સવા.

ભાઇ અંધારી રાતે જોઇને જજો તમારો ગુણ નહી ભલું સવાલાખ સોનાની મોહોર આપીશ. એમ કહી રાણી પોતાના મેહેલમાં આવ્યાં અને રબારી શણગાર સજીને પોતે સાંઢપર સ્વાર થયો પછી જેમ ગોફણમાંથી ગોળો છુટેછે તેમ સાંઢ ચાલવા માંડયું જતાંજતાં અમ નગર પાસે આવ્યું એટલામાં સમસમાટ કરતી રાત ચાલીજાયછે તેને રબારીએ પુછયું કે માશી કયાં જાઓછો ત્યારે રાત કહે હું તો વાહાણું વાવા જાઉછું રૂડિએ વિચાર્યું જો રાતને કબજે કરતો વાહાણું વાવાની ફીકર મટી જાય એવું ધારી ચાબકો ભોંય નાખી દીધો અને રાતને કહ્યું કે માસી મારો ચાબકો આપો રાત કહે મનેતો વાર થાયછે તેથી તું તારી મેળે લે રબારીએ કહ્યું સાંઢને બેસાડીએ ત્યારે માહારાથી નીચે ઉતરાસે અને તમેતો ઊંચો હાથ કરી આપી શકશો પછી રાત ચાબકો લેઈ ઊંચો હાથ કરી આપેછે એટલે રૂડીએ રાતનું કાંડું ઝાલી સાંઢ ઉપર ખેંચી લીધી અને પોતાની ગાંડ તળે ઘાલી રાત ઉપર ચડિ બેઠો. વાહાણું વાહવાની ફીકર મટી ગઈ અને રૂડિઓ અમનગર આવી પહોચ્યો અને દરવાજા બંધ દીઠા એટલે દરવાનને કહ્યું કે—

દુહો—દરવાન વિરા તને વિનવુંરે, મારે જાવું છે રાજાની પાસરે, મા. ઝટપટ મને શહેરમાં ઘાલીનેરે, પછી દરવાજે તાહરો વાસરે. પછી.

દરવાજો ઉઘાડ મારે રાજાનું કામ છે.

દુહો—બંધ દરવાજો નવ ઉઘડેરે, કાંઇ કુંચીઓ પડી દરબારરે, કાં. રાત રહો શહેર બારણેરે, સુતા ઉઠીઆવો સવારરે, સુ.

દરવાને કહ્યું કે વાહાણું વાતાં આવશો તો દરવાજો ઉઘડશે હમ

✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻

ણાં ઉઘાડવાનો હુકમ નથી અને કુંચીઓ દરબારમાં જાયછે રબારિ વિચાર કરેછે કે આપણે તો રાતની રાતમાં જવુંછે માટે આપણું કામ શી રીતે પાર પડશે એમ ધારી દરવાનને કહ્યું કે,

દુહા—લળી લળી લાગુ તાહારા પાવલેરે, જઇ દરબારને જગાડ રે, જઇ. વેલો લાવ તુંતો કુંચીઓરે, કાંઇ દરવાજો ઉઘાડરે, કાંઇ.

ભાઈ દરવાન હું પગે લાગુંછું તુ દરબારને જઈને જગાડ અને કુંચીઓ લાવી દરવાજો ઉઘાડ દરવાને કહ્યું કે કદી રાજા ગામ બહાર રહ્યા હોય તોપણ રાતે દરવાજો નહી ઉઘાડે. આવો જવાબ સાંભળી રબારી ફીકરમાં પડયો અને સાંઢ ઉપર નીસાસો મુકી સાંઢને કહ્યુંકે

દુહો—ફટરે ગોઝારી સાંઢ પાપણીરે, મેંતો તારો કરો વિશ્વાસરે, મેંતો. એપ કરી સઉ ખાલી ગઇરે, હામ મળવાની નથી આસરે હામ.

હે ભુંડી તારો વિશ્વાસ કરવામાં હું નીરાશ થયો હવે રાતની રાતમાં જવાશે નહી. જો કોટ એકલો હોય તો તેને ઠેકાવત પણ પાછળ ખાઇ ખાઇછે માટે લાગ ફાવે તેમ નથી એમ કહી રોવા મંડાયું રૂડીઆને શોકાતુર જોઇને સાંઢને વાચા થઈ અને તે બોલી,—

હે રૂડીઆ એ જ ખેતરવા પાછી લેઈ જઈને તું મને ઠેકાવ એના કાંગરા અને ખાઈ સુધાં કુદીને હું શેહેરમાં જઈશ. રૂડીઆને હીમ્મત આવી, અને સાંઢ ઠેકાવી તે સાલાસુલાની પોળે જઈ ઉભી રહી રૂડીઆએ પોળીઆને કહ્યું કે—

દુહો—પોળીઆ મારા તુંતો બાંધવારે, કાંઈ સાલાસુલાને જગાડરે, કાં. કામ મારેછે ઘણી ઓપટીનુંરે, તુંતો ઝટપટ પોળ ઉઘાડરે. તુંતો. પોળ ઉઘાડ અને સાલાસુલાને જગાડી કેહે—

દુહો—સાલાસુલારે તમને વિનવુંરે, કાંઈ લળી લળી લાગુ પાયરે કાંઈ. ધરમાંડવથી હું આવીઓરે, મુને વાર ઘણેરી થાયરે મુને. માટે વેહેલેરા તમે ઉઠજોરે, કાંઇ તતપર થાઓ નરેશરે, કાંઇ. દામાવંતીના દીકરાને, એના તાતે આપ્યો પરદેશરે, એના. માટે રાણીએ મને મોકલ્યોરે, કહેજો ભાણેજ જાય વિદેશરે, કહે. અત્યા-

રે આવીને તમે રોકજો, કુંવર હજુએ છે બાળે વેસરે. કુંવર.

રૂડીયાનો જવાબ સાંભળતાં સાલાસુલા જાગી ઊઠયા ને નીચે આવીને રૂડીયાને પુછયું કે ભાઇ શું છે રૂડિએ કહ્યું કે ગજરામારૂને એના બાપે દેશવટો દીધોછે માટે તે સવારમાં જવાનોછે તેથી તમને તેડવા આવ્યો છું તેવું સાંભળી સાલાસુલા ઘણો દીલગીર થયો અને તૈયાર થઇ સાંઢ ઉપર બેશી રૂડીએ સાંઢ ચેકાવી પવનવેગે મુકીને માંડવગઢ આવીને જ્યાં દામાવંતી રાણી ભાઇને જોઈ રાજીથઇ, અને રબારીને ધન આપી રાણીએ ભાઇને કહ્યું કે ભાઇ આનો સવારમાં જવાનોછે આનો વીવાહ કમળાવતી નગરીના રાજાની કુંવરી સાથે કર્યો છે માટે ત્યાં રાતની રાતમાં લેઇ જઇને પરણાવી આવોતો તે કોક દીવશ પાછો ઘેર આવશે રાણીના ભાઇએ રબારીને કહ્યું કે ભાઈ આટલું કામ કરવાની હીમતધાલો તો ઠીક.રબારીએ કહ્યું કે મારા જીવમાં જીવછે ત્યાર સુધી તમારો તાબેદાર છું પછી મામાએ મારૂને જગાડયો અને કહ્યું કે ભાઇ મારે ઘેર ચાલો, મારૂ કહે કે મારેતો સવારમાં પરદેશ જવુંછે મામાએ કહ્યું આપણે ઘેર બધાને મળીને જજો. એવું સમજાવી સાંઢ ઊપર બેસારી સાંઢને ઉડાડી તે કમળાવતી નગરીમાં આવી પોહોચી મામાએ રાજાપાસે જઇને કહ્યુંછે કે અમારા ભાણેજને એને બાપે દેશવટો દીધોછે માટે તમારી કુંવરી પરણાવીદો, કેમકે તે હાલ પરદેશ જવાનોછે એવું સાંભળીને રાજા દીલગીર થયા અને વીચાર કર્યોકેકોઇ ગરીબગરબો હોયતો પરણાવવાની નાએ કહીએ પણઆતો સાલાસુલાને જામ બહુ જબરાછે એટલે તેમને ના કેમ કહેવાય પછી પોતે રાણીપાસે જઈને કહ્યું કે ગજરામારૂના બાપે એને દેશવટો દીધો છે માટે તે પરણવા સારૂ આવ્યો છે, રાણી કહે કે એવી રીતે કન્યા કેમ દેવાય રાજા કહે એ આપણાથી ના ન કહેવાય. કુંવરીને પુછીએ તે શું કહેછે.

દુહા---જાન આવી ગઢ માંડવથીરે, કાંઈ પરણવા હાલને હાલરે. પીતા એનાએ આપ્યો દેશવટોરે, એતો પરદેશ જાશે કાલરે. કાં. રાજ-

કુંવર પરણીતુજનેરે, તે તો હવડાં જાશે વનવાસરે. તેતો. લખ્યું હશે ત્યારે આવશે, તમે મુકો પરણુવાની આશરે. તમે. રાજકુંવર પરણી જાણુતીરે મેહેલે બેઠી ચાવીશ પાનરે. મે. તેનો રહેશે તને ઓરતોરે, કાંઈ માહારૂં કહ્યું તુંતો માનરે. કાં.

રાજાએ કુંવરીને કહ્યું કે મારૂને તો તેના પીતાએ દેશવટો દીધોછે તેથી કાલે વનવાસ ભવાનોછે અને હાલ તે પરણુવા આવ્યો છે, તે તું જાણીશ કે રાજકુંવરને પરણીને સુખ ભોગવીશ પણ તે વાતનો ઓરતો રહી જશે માટે પરણુવાની આશ છોડી દે તે વારે ચંપાદેએ કહ્યું.

દુહો---કરમે લખ્યું હશે માહરેરે, તેતો મીથ્યા ન થાય મારા બાપરે. તેતો. રૂડો ભુંડોરે કાંઈ મેં વરયોરે મને બીજે કહેતાં બેસે પાપરે. મને.

હે પીતાજી મારાકરમમાંજેલખ્યું હશે તે થશે. જેવો તેવો મે એક વખત કબુલ કર્યો, તેજ ખરો હવે બીજે કેહેતાં મને પાપ લાગે એ સાંભળતાં રાજાએ લગનનો સામન મંગાવ્યો, અને કન્યાદાન દીધું જ્યાં ગજરોમારૂ ચોરીમાં ફેરા ફરેછે અને ત્રણ મંગળ વરતાઈ રહ્યા એટલે મારૂને યાદ આવ્યું કે જો આ પંચાતમાં પડીશતો પીતાનું વચન જશે તેથી તલવાર ખેંચી વરમાળા કાપી નાખીને નાઠો.એના મામાએ વાર્યો પણ માન્યું નહી એટલે ચોથું મંગળ ખાંડાથી વરત્યું. કન્યાને પીયર મુકીને મારૂ સાંઢ ઉપર બેશી ચાલી નીકળ્યા, જતાં જતાં રસ્તામાં ભવૈયા રમતા હતા તેની ભુંગળો વાગી એટલે ગામમાં જોવા ગયા ભવૈ-યા જુવેછે, ત્યાં ભવૈયા કહેછે કે અમે એક એક જાતનો વેશ બે બે ત્રણ ત્રણ વાર કહાડ્યો પણ વહાણું વાતું નથી માટે કોઇએ રાતને બાંધી છે કે શું. રબારીએ વિચાર કર્યો કે હું હવે વધારે વાર કરીશ તો ઘણા માણસોને નુકશાન થશે કોઈના ફુલ કરમાઇ જશે, અને કોઇનાં દહીં ખાટાં થઇ જશે, તેથી પોતે તારગાળાને તોડો આપી સાંઢ હાંકી માં

વધડ આવી પોહોચ્યો ને ત્યાં જઇ દામાવંતીને કુંવર સોંપ્યો અને સાલા સુલાને પણ અમનગર મુકી આવીને રાતને છોડી દીધી કે તરત વાહાણું વાયું એટલે ગજરોમારૂ નાહીધોઈ તૈયાર થયો અને પોતાની માને પગે લાગી ચાલવા માંડે છે એટલે રાણીએ કહ્યું કે—

દુહો—સુરજ પોળે તમે સંચરોરે, કાંઈ રવી ઉગમતે સુરરે, કાંઈ. પરધરતી ને પરરાજમાંરે, કાંઇ વાધે ઘણું એક નુરરે, કાંઈ.

સારા શુકન થયા એટલે મારૂ રસ્તે પડયો અને રાણીદામાવંતી રૂદન કરવા લાગી.

દુહો—સુનો સમરથ મારો ઢોલિઓરે, તારી ઘોડા સુની ઘોડાળરે તારી. સુની મેડી સુની માવડીરે, કાંઇ સુના મુક્યા શણગારરે, કાંઇ. સુના દાસને સુની દાસીઓરે, કાંઇ સુના મુકયા ખવાસરે. કાંઇ. સુના બાગ સુના બંગલારે, કાંઈ સુનાં પડ્યા અસવારરે, કાંઇ.

અરે પુત્ર તારા વગર મેહેલ બાગબગીચા ચાકર નોકર અને તારા સહુ શણગાર સુના પડ્યાછે એમ જોઇ રૂદન કરેછે. મારૂ તો આકાશ મારગે ખેડ ખેડ કરતો જાયછે પણ ચંપાદે જે દીવષથી મારૂ પરણીને મુકી ગયો તેજ દિવષથી ખાનપાન અને ગાનગીત મુકીને પરમેશ્વરની ભક્તી કરેછે ઘણા દિવષ વહી ગયા પછી એક દહાડો રાણીએ દાશીને કહ્યું કે આજ મારા માથામાં ઘાલવા સારૂ ચંપેલ તેલ લેઇ આવ પછી દાશી સરઈયાને ત્યાં લેવાને આવી અને કહ્યું કે—

દુહો—સરઈયા તુતો સારૂ જોઈનેરે, મુને આપજે ચંપેલ તેલરે, મુને. ઝટપટ કરી તુતો જોખજેરે, તારૂં કામ પરયું સહુ મેલરે, તા.

સરઈયાએ જલદીથી તેલ આપ્યું તે લઈને દાસી જાયછે, એટલામાં ઘોડાનો ને માણસનો પડછાયો જમીન ઉપર પડયો તેથી ઊંચુ જોયુ એટલે ગજરામારૂ જેવો પુરૂષ દીઠો તેથી હાથમાંનું કચોળું પડી ગયું તે જોઈ સરઈયાએ કહ્યું કે કચોળું કેમ પડી ગયું દાસી કહે તે પડ્યાની મને ફીકર નથી એમ કહી ઉતાવળી પોતાનીબાઇ પાસે આવી અને કહ્યું કે.

****

દુહો—કાળે ઘોડેને કાળે લુગડેરે, કાંઇ ગજરોમારૂ અસ્વારરે, કાં. સાચુ માનો મારી બાઈજીરે, જાણો તમારો ભરથારરે. જાણો.

બાઇ ગજરામારૂ આકાશ મારગે જાય છે તે સાંભળીને ચંપાદેને ઘણી રીસ ચડી અને દાશીને કહ્યું કે—

દુહો—જાને તું જુઠા બોલી છોકરીરે, મને પડીયલકટારીના, ઘાવ રે મને. નીચી જાત તું લુંડીનીરે, કાંધી મશકરીમાં હશે જોઈ દાવરે.કી.

જાજા રાંડ તારે આજ મશ્કરી કરવાનો વખત છે તાહારે મન હસવું અને મને તો કટારીના ઘાવ લાગેછે દાસી જંખવાણી પડી અને હાથ જોડીને બોલી કે બાઈ હું મશકરી કરતી નથી તમે માહારી સાથે ચાલો આપણી અગાશી ઉપર જઇને જોઈએ, પછી બંને જણાં અગાસી ઉપર આવીને જુએછે, તો આકાશ મારગે મારૂને જતો દીઠો તેથી ચંપાદે ખુશી થઈ બોલી કે—

દુહો—ઘોડો બાંધું ઘોડારમાંરે, કાંઈ પલાણ મેલું પરસાળરે કાંઈ. દામાવંતીના દીકરારે, તુંતો માહારે મોહોલે પધારરે. તુંતો.

મારૂને કાને અવાજ આવતાંજ ઘોડાને ઉભો રાખી પોતે વિચાર કરેછે કે અહીં કોણ બોલાવતું હશે, રસ્તામાં માસીનું ગામ આવેછે તેતો નહી હોય; મારી માનુંનામ દેછે, તેથી એજ હશે, એમધારી ઘોડાને તે મેહેલમાં ઉતારી દીધો, મારૂને જોઇને ચંપાદેને બહુ આનંદથયો તેણે ઓળખાણ કાઢયા વગર ત્રણ દહાડા સુધી મારૂને પોતાની પાસેરાખ્યો એક દહાડો બંનેજણ સોગટાં બાજી રમવા બેઠાં તે વખતે રાણી કહે તમે મરદછો તેથી તમે મને જીતશો એટલે મારૂ કહે એમાં તો કાંઇ મરદાઇનું કામ નથી એતો નશીબની વાત છે જેના દાવ પડે તે જીતે. રાણી કહે કે મહારાજ જ્યાં ત્યાં નશીબ તો સાથેજ છે તમે મને ચોરીમાંથી મુકિને નાઠા હતા; પણ મારા નશીબમાં હતું કે પાછાં ભેગાં થયાં એ સાંભળીને મારૂ વિચારમાં પડયો કે હવે આ સુખમાંથી જવાશે નહી એમ ધારી બાજી ઉપાડી નાખી અને રાણી પાસે રજા માગી.

દુહો—ઘડીએ રહ્યાની મને આખડીરે, અન પાણી લેવું મારે વીખરે અન. ઝટપટ અમે ચાલશુરે, રાણી ખુશીથી આપો શીખરે.રા.

તમે ખુશી થઇ મને રજા આપો હું હવે પરદેશ જાઉ. રાણીને પસ્તાવો થયો કે ઓળખાણ કાઢવાથી મારે પાછો વિજોગ થયો.આટલા દિવસ દુઃખના ડુંગર ઉગ્યાત્યારે પ્રભુએ દયા લાવી સુખમાં નાંખી. પણ પાછું મારૂં કરમ ફરી વળ્યું એવી રીતે પસ્તાવો કરી રાણી રૂદન કરતી કહેવા લાગી.

દુહો—તમે ચાલ્યા રાજા ચાકરીરે, અમને કોની ભલામણ દોછોરે. અમને. સુખદુખ જોવા કોણ આવશેરે, તેની કોને સુપરત દોછોરે.તે.

હે રાણી વધારે રૂદન કરે કાંઇ ઘણું છે.મને રજા આ । રાજા કહેછે

દુહો—તમને સોંપ્યા મંદીર માળીયાંરે રાણી સોંપી હીંદોળા ખાટરે રાણી. ખાઓ પીઓને ખેલો મોજમાંરે, તમે માહાલો મહીયર નીવાટરે. તમે. અમે મેહેલ બંધીખાનું માનીએરે, મને હીંચોળો સુળી સમાનરે. મને. મોજે મુકીને રૂદન માંડીએરે. રાજા મહીયર ઉજડ રાનરે, રા. તમને સોંપા કણોસી કોદરારે, તમને સોંપી દુજાણી એ જોટરે, તમ. દુધસાકર પીઓ દાહાડીઓરે, વસ્ત્ર શણુગારની નથી ખોટરે વ. માહારે કોદરા કોયલારે, દુજણી જોટયો ચામડીયાને દેઉરે, દુજાણી. દુધ સાકર રૂધીર દેખીએરે, વસ્ત્ર બાળી રખ્યા ચોળી રહુંરે, વસ્ત્ર. તમને સોંપ્યો સમરથ રેંટીયોરે. તમને સોંપ્યો રણુ કપાસરે; તમને. સરખાં સહીયર મળી કાતજોરે, તેમાં નહીં રહો ઉદાસરે, તેમાં. રેંટીયો ભાગીને રાંધું ખીચડીરે, કાંઈ કપાસે મુકુ આગરે, કાંઇ. સાહેલીઓને સગાં નથી કામનારે, મેં તો ઝાલી તમારી બાંયરે. મેંતો. તમને સોંપ્યો પારસ પીંપળોરે, રાણી ગણજો પીપળીયાનાં પાનરે; રાણી. બાર વરશે અમે આવશુંરે, રાણી વાળીશુ તમારો વાનરે; રાણી. સાથે તેડો મારા સાયબારે, મારાં બાર વરસ કેમ જાયરે; મારાં. માહારા વિજોગ ની ઘડીયો જાય વેગળીરે, મને દહાડો વરસ સમ જાયરે. મને. આવુ જાણત તો નવ પરણતીરે, રાજા બાળકુંવારી રહેતરે. રાજા.કાલો હાથ

****

મેં તો આલીયોરે મારા કરમને દોષ ન દેતરે, મા. સાસરૂ જોયાના રહ્યા ઓરતારે, સ્વામી ઘુંઘટ તાણ્યાના રહ્યા કોડરે; સ્વામી. તમે ચંપોને હું કેતકીરે, મહારી ભલી બની હતી જોડરે; મહારી. પેહેરી ઓઢીને ફરત સાસરેરે, તે સહુ વિચાર અમારા થયા ભંગરે; તે. નથી છુટયાં હાથનાં મેઢળરે, નથી ઉતર્યો પાનેતરનો રંગરે, નથી.

રાણીએ વિલાપ કરીને કહ્યું કે.—

રાગ પરજની દેશી. પીયુ શું થાશેરે થાશે; મહારી રૂ-જની કેઇ પેર જાશે; એ ટેક. તમે મુકીને ચાલ્યા વનવાસરે; સ્વામી કોઈની નથી મારે આશરે, હું તો થઇને બેઠી નીરાશ પી. સ્વામી દિ-સો નાના બાળરે, સાથે નથી કોઈ રખવાળરે, તમારી કોણ લેશે સંભાળ પી. તમે હઠ કરી નવ જશોરે, તમે ભાવતાં ભોજન ક્યાં ખાશોરે; સ્વામી દુખીયા ઘણા તમે થાશો. પી. સ્વામી હજુ છો બાળેવેશરે, તમે રખે જતા પરદેશરે; મારૂં કહ્યું માનો લવલેશ. પી. મહારી સગી નણંદના વીરરે, મહારે નયણે વહેછે નીરરે; મુને નથી રહેતી ધીર પી. મારી ભ-લી બનીતી જોડીરે. દેવે કોપ કરી બેલ તોડીરે; તમે સીદ નાખો તરછોડી. પી. પ્રાણનાથ પાછા તમે આવોરે. માહારા ઉપર દયા તમે લાવોરે; સ્વામી અબળાનાપ્રાણ બચાવો. પી. મારૂ ગોરૂ ગુલાબશું અંગરે; રીકુ પ-ડી પીળો પડયો રંગરે, મારા હરખ થયા સઉ ભંગ. પી. મેં તો જાણ્યું જ-ડયું જે રત્નરે; તેને રાખીશ કરી જતનરે; સ્વામી શીદને છોડોછો રત્ન, પી. મારૂં રત્ન તે રજમાં રોળ્યુંરે, મારૂં પાપ કરમ બોળ્યુંરે, મારૂં કોમળ કાળજુ છોલ્યું પી. વિધાત્રાને મારે દવેશરે, તેથી લખિઆતા આવા લે-ખરે; વેહેર ભાવે તે મારી આ મેખરે. પી. વીયોગ બાણ મને ઘણાં વાગે રે, મારૂં અંતર ભડકે લાગેરે, તેતો બોલવું કોનીઆગે. પી. સ્વામી હુંછું નાનેરૂ બાળરે, તમ વીના આવી પહોચે કાળરે, મારી કોણ લેશે સંભા-ળ પી. હજી સોળ વરસ નથી થયાંરે, મનના મનોરથ મનમાં રહ્યારે. નાની વયમાં મુકી મને ગયા. પી. અપવાસ કરી રાત જાગુરે, ઉમી-આજીને પાયે લાગુરે, હું તો વરત કરી વર માગું. પી. તમો પાછા વળો

ધર આજરે, મારૂં કહ્યું માનો મહારાજરે, આપુ મારા બાપનું રાજ. પી. જાઓ કહેતામાં જીવડો જાયરે, તમ વીના કેમ રહેવાયરે, વીયોગ દુખ તે કેમ સહેવાયરે, પી. હજુ હાથનાં મેંઢળ નથી છુટયાંરે, મારા પા એ અમુલ ફુટયારે, રોઈ નેણુનાં નીરજ ખુટયા, પી. એમ રાણી રૂદન કરેછેરે, નયણે નીરની ધારા ઝરેછેરે, મારૂ આગળ પાલવ ધરેછે. પી. મને સાસરે આવ્યાના કોડરે,નથી હીંડી મોડામોડરે, ચંપા કેતકી બની તી જોડ, પી. મને સાસુ જોયાની ચંતરે, મને પાએ પડ્યાની ખંતરે, કહ્યું માનો મારા ગુણવંત, પી. મારૂએ કહ્યું કે.—

દુહો—કંકાસ મુકોને તમે કામનીરે, કાંઇ ધીરજ રાખજો ચંતરે કાં. શુકન ભલેરા અમને આલીએરે, અમે ચાલીએઅમારે પંથરે અ.

હવે રોવાનું કામ નથી ધીરજ રાખીને રહો. રાજાની હઠ જોઇ રાણીએ શુકન આપવા માંડ્યાં.

દુહો—ડાબા જમણુા જોને તેતેર બોલેરે, રાજા આડો ઉતરે મંજારરે, રા. એવે શુકને તમે ચાલશોરે, તમને ઘાતક લોહીની ધારરે. તમ. આટો કુટોને રાજા ધી ધડોરે; કાંઈ છુટે કેશે જોને નારરે, કાંઈ. એવે શુકને તમે ચાલશો તો રાજા નહી દેખો ઘરબારરે. રાજા.

તમે જસો તો મહા વીઘ્ન નડશે મારૂએ કહ્યું કે રાણી અપશુક ન બોલ્યા કરતાં સારા શુકન આપો. રાણી સારા શુકન આપેછે.

દુહો—ડાબા બોલેરે રાજા દેવલારે, કાંઈ જમણેરી ભેરવ હોયરે કાંઈ. એવે શુકને ચાલશોરે, તમને વેરી ન મળશે કોઈરે, તમ. કોરે ઘડેરે કુંવારકારે, તેને ખોળે અખાણું જવ જારરે, તેને. એવે શુકને તમે ચાલશો તો,તમને મસશે ફુલાંદે નારરે તમને.અખંડ સોભાગવંતી માલણીરે, કાંઈ છાબ ભરેલા હારરે; કાં. એવે શુકને તમે ચાલશો તો તમને મળશે સુગડદે નારરે તમ. વરકન્યા પરણીને આવતારે સામા મળે નીશાળીઆ સારરે સામા. એવે શુકને તમે ચાલશો તો, તમને મળશે દે વળદે નારરે, તમ. દેવ સકળ સુભ જોગણીરે, કાંઈ માતપિતા કહેવાયરે કાંઈ. રક્ષા કરે રાજા તમ તણીરે, રાણી કહે સુણો મારા રાયરે રાણી. બો

✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻

રે ચઉટેરે રાજા ચાવડારે,જ્યાં મડદાં બળે મસાણુરે. જ્યાં.ત્યાં રક્ષા કરે મુજ માવડીરે, સફળ હોજો તમારૂ કલ્યાણુરે, સફ. શહેર વાડીને રાય રણવીએરે જ્યાં પરવતને હોય પહાડરે, જ્યાં. હુંરે આરાધું માભાવડી રે, તેતો આવીને પુરે લાડરે, તે. તેના પશુ પંખીને દલીત માનવીરે કાંઈ નરનારીને રાયરે, કાં. એ વશ થાશે રાજા તણીરે, કાંઇ ગુરૂછે અંબામાયરે, કાંઈ. પરમુલક પરદેશડેરે, પરધરતી પરવાસરે, કાંઇ. જગસર મહાદેવ તારી સાહમાંરે, કાંઈ પુરી કરે સઉ આશરે, કાંઈ. નયણા મહારામાંથી નીર વહેરે, કાળજ કકડા થાયરે, કાંઇ. હીમ પડે ધરતી ગડગડેરે, એવું મારે દુખરે કાંઇ. જ્યારે રાજા તમને દેખશુરે તારેતો થાશે સુખરે. ત્યારે. નર વીના નારી એકલીરે, તેનો પગલે પગલે વાંકરે તેનો. દીસે દીન મુને બીહામણોરે હુંતો કોડ ભરી કલંકરે હું. રાણી કહે રાજા સંચરોરે કાંઇ ચલાવો ચતુર તોખારરે, કાં. કહુતાં શુકન લેઇ ચાલીઓરે, કાંઈ. ગજરાગારૂ તેણે ઠારરે. કાંઈ.

રાણીએ રજા આપી એટલે રાજા પોતે શુકન જોઇને ચાલ્યા, જ્યાં રાજા ગયા કે રાણી મહા રૂદન કરેછે કે હે દાશી રાજા વિના મારા પ્રાંણ રહેનાર નથી માટે રાજાખ સાથે જવાય તો ઠીક રાણીનું આ કહેવું સાંભળીને એક દાશી બોલી કે આપણી એક દાશી પાસે અતિતની આપેલી એક જડીબુટી હતી તેમાં એવો ગુણ હતો કે માણસ મહોમાં રાખીને જે જનાવરનું રૂપ લેવા ચહાય તે રૂપ થઈ જાય.રાણીએ તે જડીબુટી લઈ મોહોમાં નાંખીને પોતે ભમરી થઇને રાજાની પાછળ ગઈ અને રાજાના પેગડામાં ભરાઇ ગઈ હવે જંગલમાં ઘણા ઝડપથી રાજા જાયછે એટલે રાણી મોઢામાંથી બોલી કે—

દુહા—હળવે રેવંત રાજા ખેલાવજોરે, કાંઇ કાળજ કકડા થાયરે કાંઈ. સવા ગજનું છે રાજા નેળીયુંરે, માહારૂ ડાબેરૂ અંગ દબાયરે, માહારૂ.

ઘોડાને ધીમે ચલાવો. આ અવાજ મારૂને કાને આવ્યો એટલે ઘોડો ઉભો રાખીને ચારે તરફ જોવા માંડયું પણ કોઇને દીઠું નહી એટલે

મન વાળ્યું કે એતો રાણીના ભણકારા વાગતા હશે એમ ધારી આગળ ચાલ્યા એટલે ફરીને રાણી બોલી.

દુહો—દામાવંતીના દીકરારે, મારી સગી નણંદના વીરરે મહા૦ હળવે રેવંત તમે હાંકજોરે; મારૂં સોસાઈ જાય શરીરરે માહા૦

રાજા તરત ઉભા રહીને તલવાર ખેંચીને કહ્યું કે જે હોય તે માહારા સામે આવો નહીં તો હું બાળીને પ્રલે કરીશ એટલે રાણી પોતાનું સ્વરૂપ બદલીને રાજાના સામે આવીને ઉભી રહી એટલે રાજાએ કહ્યું કે તમે મારો કેડો નહી મુકો તો હું મારી મેળે આપઘાત કરીશ. રાજાને રીસમાં જોઇ રાણીએ કહ્યું કે તમારી ગરજ નથી તો હું નહી આવું એમ કહી એક વડ રોપ્યો. તે રોપતાંજ મોહોટો ગંભીર થઇ પડ્યો પછી રાણીએ કહ્યું તમારે જવું હોય ત્યાં જાઓ હું તો અહીંયાંજ રહીશ ને તમે જ્યારે તેડવા આવશો ત્યારેજ આવીશ એમ કહી રજા આપી. રાજા ગયા એટલે રાણીએ પાછું વડ ઉપર રૂદન કરવા માંડ્યું.

રાણીનું રૂદન સાંભળીને નદીનાંનીર પણ થંભી રહ્યાં છેવટે રાણીએ મન વાળ્યું ગજરામારૂ ખેડ ખેડ કરતા જાયછે આગળ રાસારૂપનું શેહેર આવ્યું તે શેહેરની બહાર સુકાઇ ગએલો બાગ હતો તેમાં જઇને ઉભા રહ્યા એટલે બાગ લીલો છમ થઈ ગયો અને ફુલના છોડને ફુલ આવ્યાં રાજા ઝાડ સાથે ઘોડો બાંધીને ઝાડનીચે સુતા એટલે ઊંઘ આવી ગઈ એટલામાં એજ ગામના ઢેડ તથા વાઘરી હમેશ લાકડાં વીણવા આવતાં હતાં તેઓ જુએછે તો બાગ લીલો કચ્છાર જેવો શોભી રહ્યો, અને અંદર એક ઘોડો અને પુરૂષ દીઠો, તે જોઈ તે બાગની માલેક માલણ હતી. તેની પાસે જઈને કહ્યું કે તારો બાગ લીલોછમ જેવો થઈ ગયોછે અને કોઈ મોહોટો પુરૂષ બાગમાં સુતોછે માલણ કહેછે કે તમને લાકડાં નહી મળ્યાં હોય માટે તમે એમ કહોછો પેલા માણસોએ સમ ખાધા એટલે માલણ બાગમાં આવી પછી પોતે એમના પગલાંથી ઝાડ લીલાં થયાં છે એમ ધારીને ફુલ ચુટી હાર ગજરા બનાવી રાજાને આપવા જાય છે, એટલે ઘોડે ખુખારો કર્યો તેથી રાજા જાગી ઉઠ્યા અને માલણ ઉભી રહી તેને મારૂએ પાંચ મોહોરો આપી માલણ મોહોરો જો

ઈ રાજી થઈ અને જાણ્યું કે આ કોઈ રાજાછે, એમ ધારી માલણ રાજાને પુછેછે. **દુહો**—કીયારે મુલકના તમે રાજવીરે, રાજા કીયાં તમારાં ગામરે રા૦ ન્હાની વયમાં તમે નીસર્યારે એવું શું રે પડયું છે કામરે એવું૦ તેજ ન મળેરે ત્રણ લોકમાંરે રાજા હજુએછો બાળે વેશ રા૦ શારે દુખે તમે આવીયારે તમે કેમ વેઠો પરદેશરે. તમે૦ નોકર ચાકરે નથી સાથમાંરે કાંઇ એકલા આવ્યાછો આપરે કાંઇ૦ સાચુ બોલોર મારા સાયબારે તમને મુજ માર્યાનું પાપરે તમ૦ હે રાજાજી નાની વયમાં રાજપાટ તજીને એકલા શા દુખે પરદેશ વેઠોછો? માર કહેછે. **દુહો**—નથી અમે કાંઈ રાજવીરે, બેહેન નથી કરતા અમે રાજરે બેહે૦ પૃથ્વી પ્રદક્ષણા કારણેરે, કાંઇ આખો મુલક જોવા કાજરે, કાંઇ૦નામઠામ લાં બતાવીએરે,જ્યાં થતું હોય વિવાહનું કામરે, જ્યાં૦ આ શેહેર શોભીતું અમે જોઈનેરે, પછે જઇશું બીજે ગામરે. પછી૦

હે બેહેન હું રાજા નથી મુલક જોવા નીસર્યોછું આ સારૂ શેહેર જોઇને અહીયાં આવ્યોછું દસ પંદર દહાડા રેહેવાનો વિચાર છે પછી બીજે ગામ જઇશું માળણ મારૂને પોતાને ઘેર તેડી લાવી અને જમાડયા.પછી મારૂ કેહે કે આ શેહેરના રાજા પાસે જઉછુ જો મને નોકર રાખશે તો અહીંજ રહીશ એમ કહી કચેરીમાં આવીને રાયારૂપના સામો ઉભો રહ્યો, કુંવરનું મુખ જોઇને રાજાએ વિચાર કર્યો કે આ કોઈ મોટા રાજાનો કુંવર છે એવું ધારીને પૂછેછે. **દુહો**—કીયા મુલકના તમે રાજવીરે, વળી શુંછે તમારૂં નામરે, વળી. શારે કારણ પરદેશ નીકળ્યારે, એવું શું રે પડયું છે કામરે. એ. કોના દુખે તમે આવીયારે, હજુ દીસો છો બાળે વેસરે; હજુ૦ રાજચિન કાંઈ તગતગેરે, કેમ છોડયો પોતાનો દેશરે. કેમ૦ રાજાનાં વચન સાંભળીને મારૂ કહે કે નામ ઠામ તો માહારે બતાવવું નહી.

દુહો—અમે નહી રાજાના રાજવીરે, કાંઇ છેટે અમારૂં ગામરે કાં.આવ્યોછું હું પરદેશમાંરે, રાજાચાકર રહ્યાનું કામરે. રા૦ નામ મારૂં નથી પાડીયું મને ઠાકોર કહે છે સઉ લોકરે, મને૦ હેતે કરીને મને રાખશેરે, તેની હજુરમાં હુંતો રહુંરે. તેની૦

હું રાજ કુંવર નેથી મારૂં ગામ ઘણું દુર છે હું છેટે રહુંછું મારૂં નામ હજી પાડયું નથી, સઉ મને ઠાકોર કહેછે એવું સાંભળી રાજા ખુશી થયા અને કહ્યું કે તમે શો પગાર લેશો મારૂં કહે દર મહીને સવાલાખ રૂપીયા લઈશું રાજા સવાલાખની રકમ સાંભળીને ભડકયા એવો વિચાર કરયો કે મારા આખા લશ્કરનો પગાર સવાલાખ નથી ને આ એક માણસને એટલી બધી રકમ કેમ અપાય એવું ધારીને પ્રધાનને પોતાની નાખુશી બતાવી. પ્રધાને કહ્યું કે જો હવે તમે આશા ભંગ કરશો અને બીજો કોક નાનો રાજા રાખશે તો આપણી આબરૂ જશે અને એનામાં સવા લાખના જેટલો કસ હશે તોજ તેટલા માગતા હશે માટે ગમે તો એક મહીનો રાખીને રજા આપજો પછી રાજાએ હા કહી ત્યારે મારૂએ કહ્યુ કે હું સવા પોહોર દહાડે નોકરી ઉપર આવીશ અને સાંજરે ઘેર જઇશ તમને કદી સલામ કરીશ નહી ને મારે કોઇને નમવાનો નીયમ છે ત્યારે રાજા કહે મારી સાથે એક બાજી રમશો એટલે બસછે મોટા પગારનું માણસ કાંઈ વધતરૂં કરતુ નથી એમ કહી મારૂને બાહાલ કર્યો પછી મારૂ માલણને ત્યાં આવ્યા અને કહ્યુ કે હું નોકરીમાં બાહાલ થયો એમ કરતાં મહીનો તો થવા આવ્યો એટલે રાજા વીચારમાં પડયા અને પ્રધાનને પુછવા લાગ્યા કે હવે શું કરશું. પ્રધાને કહ્યું કે બારમે દરવાજે રાક્ષસ આવે છે અને રોજ એક માણસ લઇ જાયછે માટે મારૂને ચોકી ઉપર મુકો એટલે રાક્ષસ મારી નાંખશે પછી આપણે રજા આપવી નહી પડે. રાજાએ મારૂને કહ્યું કે રાત્રે બારમે દરવાજે પેરા ઉપર જજો મારૂ કહે સારૂ. સાંજ પડી એટલે માલણને ત્યાંહાં આવી મારૂએ માલણને પેરા ઉપરની વાત કહી તે સાંભળી માલણ દીલગીર થઈ મારૂને કહેવા લાગી કે બાઇ એ દરવાજે રોજ રાક્ષસ આવીને એક માણસ લઇ જાય છે માટે આજ તમારે માથે પ્રાણઘાત આવી છે. મારૂ કહે હું રાક્ષસથી બીહતો નથી પોતે હથીયાર સજને પોતાના ઘોડાને લઇ રાતરે દરવાજા ઉપર આવી શીવનું ધ્યાન ધરવા લાગ્યો કે હે માહાદેવ તાહારા હાથમાં બચવાનું છે એમ કહી તરવાર ઉઘાડી કરી કમાડ પાછળ ઉભો રહ્યો મધરાત જતાં

****

રાક્ષસ આવ્યો એ દરવાજા સામું જોતા બારી ઉઘાડી દેખીને મનમ ખુશી થયો કે આજે ભાગવાની પંચાત પડશે નહી એમ કહી બારીમ માથું ઘાલ્યું કેતરતજ મારૂએ ખડગથીઘામારયો કે રાક્ષસનું ધડઆને માથું જુદુ થયુ એટલેતેનાનાક અને કાન કાપી લઈનેમારૂ પોતે મકાન ઉપર આવ્યો; અનેરાજાને ખબરથઈ કે મારૂએ રાક્ષસ મારયો રાજાને પ્રધાન બહુ ખુશી થયા,અનેતેઓમારૂનેદેવતા માનવા લાગ્યા. મારૂએ આવી રાજાને નીશાની બતાવી એટલે રાજાએ ઇનામઆપ્યું ઘણાદીવસ થયા પછીચંપાવતીનગરીના રાજાની કુવરી ફુલાદેમહા રૂપવંતીછે તેણે મારૂની કીરતી સાંભળી તેથી તેનીસાથે પરણવાનો વીચાર કરી બ્રાહ્મણને બોલાવ્યોઅને કાગળઆપીને વીવા કરવા મોકલ્યો બ્રાહ્મણ કાગળલઈને દામાવંતીની પાસેગયો ત્યારે દામાવંતી કહે કે મારો કુંવર તો દેશવટેગયોછે એવું સાંભળી બ્રાહ્મણ રાયારૂપાના મુલકમાં આવ્યો અને વિચાર્યું કેફુલાદે મારૂને ઓળખતીનથી માટે એને બદલે રાયા-રૂપાને પરણાવું તો ઠીક એમ ધારી ને શેહેરમાંઆવ્યો અને કહ્યું કે માં હારાજ હું ચંપાવતી નગરીથી વેવાઈશાળકરવા આવ્યોછું રાજાએ વિ ચારયું કે હવે આપણેપરણવા જાના જવુંપડશે કેમકે જો હાકોર સાથે હશે તો મારોશીકાર મુકરર એ લઈજશે માટે બ્રાહ્મણને બાહાર બેસારી રાજા અને પ્રધાન એકાંતે બ્રાહ્મણને સરવે હકીકત પુછેછે બ્રાહ્મણે કહ્યું કે મહારાજ મને માંડવગઢમાં ગજરામારૂની સાથે વીવા કરવા શારૂ મોકલ્યો હતો પણ તેતો દેશવટે ગયાછેઅનેકુંવરીએ ગજરામારૂને કદી જોયો નથી માટેતમે તેનાનામથી આવોતો તમારૂ કામ થાય. રાજાએ કહ્યુ કે લાગ તો સારોછે પછીબ્રાહ્મણને ઘણુ ધનઆપી વદાય કીધો તેણે ચંપાવતી નગરીમાંઆવીને વીવાહ કરવાની વધાઈ ખાધી તે સાં ભળી સહુખુશી થયાં,બ્રાહ્મણને પણપઈશા આપી ખુશી કરયો અને લ-ગ્નની તઈયારી કરવા માંડી અહીયાં રાયારૂપે પ્રધાનનેકહ્યું કેતમે પાછળથી હાકોરને શેહેર સાચવવાનું સોંપીને આવજો એમ કહી લાવ લશ્કર સાથે રાજાતોરસ્તે પડયા,બીજે દીવશે હાકોર કચેરીમાં આવ્યા ત્યાંતો

ગત જાનત હે હરકી હરદાકી.

****

સુનુંસટ દીઠુ પ્રધાનને પુછતાં જવાબ મળ્યો કે રાજા પરણવા ગયાછે
હુંપણ જવાનોહતું અને તમને શેહેર સાચવવાનું કહી ગયાછે એવું સાંભ
ળી હાકોરને દુખ લાગ્યું પણ નોકર રહ્યા માટે હુકમ માનવો એમધારી
ને પોતે શેહેર સાચવવારહ્યા થોડાક દહાડામાં જાન આવીપહોચ્યાની
ખબર થઇ એટલે રાણીએ તેમને ઉતારો આપ્યો ને તેમની ચતુરા
ની પરીક્ષા કરવા માંડી રાણીએ સાત રંગના પડદા બંધાવી રાજાને
કહેવરાવ્યું કે પડદા છોડવા તમે આવો તમે છોડશોતો હું તમને પર-
ણીશ રાજાને બહુ વીમાશણ થઇ. પડદાની વાત પોતે જાણતા નથી
એટલે પાછા કહાડશે તો ઇજત જશે. અહીયાં ગજરોમારૂ શહેરમાં
ચમન કરેછે થોડા દહાડા ગયા પછી શેહેરની ખુબી ખુશાલીનો સમા
ચાર રાજાને લખી મોકલ્યો અને પછાડીથી ફકીર બની રાજાની ચર
ચા જોવા પોતે પોતાના પવનવેગી ઘોડાઉપર સ્વારથઇને આકાશ મા
ર્ગે ઉડાડયો તે એક ઘડીમાં ફુલાદેના નગરમાં ઉડી આવ્યો ને એકમસીદ
માં ઉતર્યો, અહીયાં રાજાના માણસો પડદા છોડી શકે એવા હુશીયાર
માણસને શોધતા ફરેછે તેમણે મુસાફર ધારીને મારૂને કહ્યું કે ફકીર
સાહેબ તમને સાત રંગના પડદા છોડતાં આવડેછે? તેણે જવાબ દીધોકે
હું બે ચારેક છોડીશ એટલેસીપાઇઓએ કહ્યું કે તમે અમારા રાજાપા
સે પધારો ફકીર કહે અમારૂં રાજાને શું કામછે સીપાઇએ કહ્યું કે અમા
રા રાજા આ શેહેરમાં પરણવા સારૂ આવ્યાછે પણ કુવરીએ પડદા બં
ધાવ્યાછે ને તે પડદા છોડવાની રાજામાં શક્તી નથી માટે તમારૂ કામછે

એવું સાંભળી મારૂને ખાત્રી થઇ કે રાજા હજી પરણ્યા નથી જો
મને સાથેલેઇ ગયા હોતતો કયારનુ કામ થયું હોત પણ એમણે આપણા
થી છાનું રાખ્યું તો તેનું ફળ તેને મળ્યુ પણ આપણે રાજાનું નીમક
ખાધુંછે માટે તેમનું કામ કરવું જોઇએ એવું ધારી ગજરામારૂ કહે ભા
ઇ તમે પરણવાનાં લુગડાં લેઇ આવો હું તે પેહેરીને પડદા છોડીઆવું
પછી તે લુઘડાં પેહેરીને રાજા પરણવા જશેતો રાણીને કાંઈ અદેશો
આવશે નહી સીપાઈઓ ખુશી થતા રાજાની પાસે આવ્યા અને બધી
વાત કહી તેથી રાજા પણ ખુશી થયા અને પરણવાનો પોશાક તેફકી

ર પાસે મોકલી દીધો ફકીરે સીપાઇયો પાસે રાણીને કેહેવરાવ્યુ, કે સાં
જરે પડદા છોડવા સારૂ અમારા રાજાજી આવવાનાછે તેથી રાણી પો
તે સોળેશણગાર સજી તે રાજાની વાટ જોતી બેઠીછે હવે ફકીરના વે
શથી આવેલા મારૂજી રાજાનાં વસ્ત્રઅલંકાર સજીને પોતાના રેવંતઉ
પર સ્વાર થયા એટલે દેવાંશી જેવા દેખાવા લાગ્યા તેમને જોઇને ઘણીક
સતીઓનાં મન વિહ્વળ થઈ તેમનાં સત્ય ચુકવા લાગ્યા, મારૂજી પોતા
ના રેવંતને ચાલતાં નચાવતાં રાણીના મેહેલ તરફ આવ્યા તેમને જોતાંજ
રાણી મોહીત થઇગયાં અને એકબીજાનીનજરએકથતાં ઘોડો તલપીને
રાણીના મેહેલમાં દાખલથયો દાસીઓએ ઘોડાને ઝાલીલીધો રાણીપોતે પ
ડદામાં ગયાં મારૂ બાહાર બેઠાછે ને રાણી સાત રંગના પડદા વિશે પુ-
છેછે ને મારૂ તેના જવાબ આપેછે એટલે દાસી પડદા છોડે છે.

દુહા—પડદે આવ્યા મારા વાલમારે, તમે કહોને પડદા કેરી રીત
રે, તમે. ધોળો પડદો કહી દાખવો, વરમાળ આરોપુ આણી પ્રીતરે;
વ૦ ધોળા વનમાં રાણી ધન ચરેરે, કાંઇ ધોળો તે વન કપાસરે. કાં૦
ધોળી પુરૂષ માથે પાઘડીરે, એતો શોભીતી બારે માસરે. એ. ભલોક
ોને ભલો દાખવ્યોરે, કાંઈ બલો ભજાવ્યો રંગરે, કાં. પીળો પડદો
કહી દાખવોરે, તમને પોઢાડુ સેજ પલંગરે. તમને. ધોળો પડદો પાછો
કરોરે, રાણી પીળાની સુણજો રીતરે. રા. ઘડી એકમાં વરણી દાખવુંરે,
પરણી લઈ જઈશું ખચીતરે. પરણી. પીળો વનમાં રાણા પોપટોરે,
કાંઈ પીળી ચણાની દાળરે. કાંઈ. પીળો ગોરાંદેનો કંચવોરે કશી કસી
પેહેરે આણી વાહાલરે. કસી. ભલે કહયોને ભલે પાઠવ્યોરે, કાંઇ ભલો
ભજાવ્યો રંગરે; કાં. રાતો પડદો કહી દાખવોરે, તમને પોઢાડુ શેજ
પલંગરે; તમ. પીળો પડદો પાછો કરોરે, રાણી રાતાની સુણજો રીતરે
રા. ઘડી એકમાં કહી દાખવુંરે, પરણી લેઇ જઇશું ખચીતરે. પરણી.
રાતી તે વનમાં ચણોઠડીરે, રાણી રાતો કસુંબો મજીઠરે, રા. રાતોગો
રાદેનો ચુડલોરે; બારેમાસ પેહેરંતો દીઠરે, બા. ભલો કહયોરે ભલોપા
ઠવ્યોરે રાજા ભલો ભજાવ્યો રંગરે; રાજા. કાળો પડદો કહી દાખ
વોરે તમને પોઢાડુ સેજ પલંગરે. તમને. રાતો પડદો પાછો કરોરે

સાચું કડવું સારૂં, પણ મીઠું ખોટું ખરાબ.

✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻

રાણી કાળાની સુણજો રીતરે; રાણી. ઘડી એકમાં કહી દાખવુંરે, પરણી લઇ જઇશું ખચીતરે; પરણી. રાતો તે રાણી વનમાં કાસીઓરે કાંઇ તેથી કાળેરો કાગરે; કાંઇ. કાળો ગોરાદેનો ચોટલોરે; જાણે શોભતો ડસીયલ નાગરે; જાણે. ભલે કણ્ઠોને ભલે પાઠવ્યોરે, રાજા ભલો ભલો ભજાવ્યો રંગરે, રાજા. લીલો પડદો દાખવોરે; તમને પોઢાડુ શેજ પલંગરે. તમ. કાળો પડદો પાછો કરોરે; તમે સુણજો લીલા કેરી રીતરે તમે. ઘડી એકમાં કહી દાખવુંરે, પરણી લઇ જઇશું ખચીતરે; પરણી. લીલો તે વનમાં વાલોળીઓરે, રાણી લીલો તે જવનો છોડરે; રાણી. લીલો ગોરાદેનો સાળુડોરે; કાંઇ ઓઢંતા પોહોંચે કોડરે કાં ભલે કણ્ઠોને ભલે પાઠવ્યો રાજા ભલો ભજાવ્યો રંગરે. કાબરો પડદો દાખવોરે, તમને પોઢાડુ સેજ પલંગરે તમને. લીલો તે પડદો પાછો કરોરે, તમે સુણજો કાબરા કેરી રીતરે, તમે. ઘડી એકમાં કહી દાખવુંરે, પરણી લઇ જઇશું ખચીતરે, પરણી. કાબરાં રબારી ઘેર ગેટડાંરે; રાણી કાબરી ભાવસાર ઘેર ભાતરે; રા. કાબરી ગોરાદેની આંખડીરે, તેતો આજની આજમ રાતરે, તે. ભલે કણ્ઠોને ભલે પાઠવ્યોરે; રાજા ભલો ભજાવ્યો રંગરે રા. ફરતો પડદો કહી દાખવોરે, તમને પોઢાડુ શેજ પલંગરે, ત. કાબરો પડદો પાછો કરોને રાણી ફરતાની સુણજો રીતરે. રા. ઘડી એકમાં કહી દાખવુંરે, રાણી પરણી જાઉં ખચીતરે; રાણી. ફરતો ઘાંચી ઘેર બળદીઓરે, રાણી ફરતો કુંભાર ઘેર ચાકરે રા. ફરતો ગોરાદેનો રેંટીઓરે, જેની સોનાવરણી ત્રાકરે. જે. સાત છોડયા ને હજુ છોડશુંરે, રાણી પુછો તે જવાબ દેઉંરે રા. રાખે હઈયામાં રખે ઓરતોરે, અણ દીઠે પુછો તે કહુરે. અ. ૨૫ જોઇહરખુ સાહેબારે કથન સુણી વાગે મોહ બાણુરે; કથન. પેલા ભવના પુન્યે પામીએરે, સ્વામી ચઉદ વિધા ગુણ જાણુરે; સ્વામી. પડદા છોડયા મહારા સાહીબારે હવે રહેતી નથી મને ધીરરે હવે. વરમાળ આરોપુ હેતશુરે, કરી સ્થાપુ નણદલ કેરા વીરરે કરી. ભલા કણ્ઠાને ભલા પાઠવ્યારે રાજા ભલો ભજાવ્યો રંગરે, રાજા. ગદબદ પડદો કહી દાખવોરે, તમને પોઢાડું શેજ પલંગરે તમને૦

ફુલાદે કહેછે કે તમે પડદા છોડ્યા તેથી મને ઘણો હરખ થયો છે માટે હવે જલદીથી તમારી સાથે પરણવાનો એક નવો પડદો પુછું છું તેનો મને જવાબ આપો એટલે માહારા સરવે મનોરથ સફળ થાય

દુહો—પડદા પાછા કરો કામનીરે, તમે આવી બેસો સનમુખરે તમે. ગદબદ પડદો કહી હાખવુંરે, પરણીને પમાડું સુખરે, પરણી. ગદબદ ઘીને સાકરરે રાણી ગદબદીઓ કંસારરે. રાણી. ગદબદ રાગુતી ફુલ સેજડીરે, તેમાં પોહોડે ફુલાદે નારરે, તેમાં૦

રાજા પડદા છોડી રહ્યા એટલે રાણીએ મારૂને રજા આપી તેથી મારૂ પોતાને ઉતારે પરણવાની તઈયારી કરવા સારૂ આવ્યા, પોતે પહેરેલો પોશાક રાજાને આપીને કહ્યુંકે તમે તાકીદથી પરણીને તમારે દેશ લઈજજો કદાચ આ પરપંચ રાણીના જાણવામાં આવશે તો પંચાત થશે એવું કહીને મારૂ ઘોડા ઉપર સ્વાર થઈને રાયારૂપના શેહેરમાં પોતાની નોકરી ઉપર આવી પહોંચ્યો રાજા પણ રાતરે પેલાં લુગડાં પહેરીને રાણીને પરણી લાવ્યા અને પોતાની રાજધાની તરફ જવા સારૂ નીકળી પડયા ને રાજાને આવવાની ખબર જાણીને મારૂજી છુટી સ્વારીએ ઘોડો થેકાવતા રાજાની સામે આવવા સારૂ નીસર્યા રસ્તામાં ઘોડે ઘણી મસ્તી કરવાથી મારૂનો અંબોડો છુટી ગયો તેમાંથી અતરની ખુશબો રાણી ફુલાદેના હાથમાં આવી એટલે રાણીએ દાસીને કહ્યું કે—

દુહો—ઝટપટ દાસી પડદો ખોલજેરે, મને મારૂ જોયાની ખાંતરે મને. રાયારૂપ મારો બંધવોરે, કાંઈ ગજરોમારૂ મારો કંથરે; કાંઈ. રાયારૂપનો ચુડો ભાગીઓરે, ગજરામારૂનો ચુડો હાથરે; ગજરા. હવે શેહેર એનામાં નહી રહું હુંતો નહી જાઉ એની સાથરે હુંતો૦

અરે દાસી હું રાયારૂપનો ચુડો ભાગીને ગજરામારૂના નામનો ચુડો ધારણ કરૂછું હવે માહારે એના શેહેરમાં જવાનો નીમ છે એવું કહી પડદામાંથી ડોકું બાહાર કહાડી જોયું એટલે મારૂને દીઠો મારૂ રાજાની પાસે આવ્યો રાયારૂપ મારૂને જોઈને ખુશી થયા અને શેહેરના દરવાજાની પાસે આવી પહોચ્યા એટલે રાણીએ પોતાનો રથ દરવાજા બાહાર ઉભો રખાવ્યો પછી રાજાએ કારણ પુછયું ત્યારે રાણીએ કહ્યું મારે બાર

વરસ શુધી આ શેહેરમાં પેસવાનો નીમછે તેથી શેહેર બાહ્ મેહેલ બંધાવી રાણીને રાખ્યાં રાણીએ ત્યાં એક સરોવર ખોદાવ્યું તે એવા વીચારથી કે કોઇક દીવસ મારૂ ઘોડો પાવાને અહીં આવશે; એમ કરતાં ઘણાક દીવસ પછી મેહેલ તરફ ગયા ત્યાં સરોવર ભરેલું દીઠું એટલે ઘોડાને પાણી પાવા ગયા. રાણીએ ગજરો માઋને આવતાં દીઠા એટલે ઝરૂખે આવીને કહ્યું કે—

હું મારૂજી આ સરોવર કાંઈ તમારા ઘરડાએ બંધાવ્યું નથી કે તમે વગર પુછે ઘોડાને પાવા લઇ જાઓછો મારૂએ ઘોડાને ખેંચી રાખી કહ્યું કે—

અરે રાણી પાણી વાસ્તે આટલાં લીલાં પીળાં કેમ થાઓ છો? મારો ઘોડો તમારા પાણીમાં ઉતરયો તો તેને બદલે હું માહારૂં તમને કડું આપુછું. મારૂ કડું આપીને પાછો જાયછે એટલે રાણી કહે—

અરે મહારાજ તમે અહીંયાં પધારો. પાછા જાઓ તો તમનેમાર સમછે. રામની દવાઈ છે મેં તમારા માટે તો બાર વરસનો નીયમ લીધો છે. મારૂ ઘોડાને લઇને તે મેહેલમાં ગયા, ત્યાં દાસીઓએ ઘોડો ઝાલી લીધો અને મારૂને પલંગ ઉપર બેસારીને વીવીધ પ્રકારની રસોઈ કરીને મારૂને જમાડયા ત્યાં હરખમાં આખી રાત જતી રહી અને સવાર થયુ ત્યારે રાણીએ મારૂને કહ્યું કે તમે માલણના ઘરમાંથી સળંગ ખોદાવજો મારૂ ત્યાંથી નીકળીને મકાન ઉપર આવ્યા અને માલણને બધી હકીકત કહી પોતે દરબારમાં ગયા અને રાતનો ઉજાગરો તેથી ઝોકાં આવતાં હતાં અને આંખ્યો પણ લાલ થઈ હતી માટે એક સીપાઇ મારૂને મશ્કરીથી પુછવા લાગ્યો કે—દુહો—આજની આંખ્યોરે ઠાકોર રાતીઓરે કાંઇ ઉજાગરાનું ઘેનરે કાંઇ० કીયા મોહોલેરે રંગ માણીઓરે ઠાકોર જાગ્યા છો સારી રેનરે ઠાકોર०

આજે કોઇ માનીતીને મોહોલે ગયા હતા કે ઉજાગરો થએલો મારૂએ કહ્યું કે—

ખોખરી ડાંગ પણ હાંલ્લાંને ફોડી નાખે.

****

દુહો—અમે ગયાતા રાયની વાડીયેરે, ભુંડા સાથી મળ્યા દસ વીસરે, ભુંડા૦ કેસર કસુંબા ત્યાં ઘોળીયાંરે પ્રેમ પ્યાલાની મચી રીસરે. પ્રેમ૦

અમે તો રાજાના બાગમાં ગયા હતા ત્યાં કેટલાએક સોબતીઓએ કસુંબો કાહાડયો તેની કેફ હજી ઉતરી નથી સીપાઇએ કહ્યું કે—

દુહો—અમલની કેફો ડાકોર ઘેરીઆરે, મારયાં સોરંગીનાં બાણરે; કાંઇ૦ નેણ બળે છે નારી નીરખતાંરે: શું સમજાવો ચતુરશુ જાણરે. શું૦

મારૂજી માનો ન માનો પણ આખી રાત કોઇ નારી સામુ એકી નજરે જોયાં કરયું છે, તેથી આંખ્યો બળે છે એટલું કહેતામાં મારૂને રીસ ચહડી એટલે સીપાઈ દબાઈ ગયો પછી મારૂએ ઘેર આવી રાણીના મેહેલ સુધી સુરંગ ખોદાવી આવજાવ કરવા લાગ્યા એમ કરતાં વરસ પુરાં થવા આવ્યાં એટલે એક દહાડો રાજા રાણીને મેહેલે પધારયા તે વખત મારૂ મેહેલમાં હતા તે રાજાને આવ્યા જાણી ઉતાવળા સુરંગમાં ઉતરી પડયા પણ માંથાની પાઘડી રહી ગઇ. રાજા મેહેલમાં આવીને રાણી પાસે બેઠા અને કહ્યું કે હવે શેહેરમાં આવવાને બે ચાર દાહાડા બાકી છે એમ કરતાં રાજાની નજર મારૂની પાઘડી ઉપર પડી એટલે રાણીને પૂછયું કે—

દુહો રાજા કહે રાણી સાંભળોરે, કાંઇ પુછીને લઇએ પારરે કાંઇ૦ બોલોને તમે સતવંતીરે, રાણી કેટલા પુરૂપ ઘેર નારરે રાણી૦

રાજાએ કહ્યું કે તમે કેટલા પુરૂપની સ્ત્રીછો રાણીએ જાણ્યું કે રાજા પાઘડી જોઈ વેહેમમાં પડયા છે પણ મારે તો સાચેસાચુ કહેવું જોઇએ રાણીએ કહ્યું કે—

દુહો—સાચુ કહું રાજા સતવંતારે, તમે સુણજો સઘળો સારરે; તમે૦ પતીવ્રતા વ્રત પાળીયેરે, કાંઈ ચાર પુરૂપ ઘેર નારરે. કાંઇ૦

હે રાજા માહારે ચાર પુરૂપ છે પણ હું ખરેખરો પતીવ્રતાધરમ પાળુછું રાજાએ કહ્યું કે—

ધઊં ખેતમે, બેટા પેટમે, ને લગન પાંચમનાં લા

****

દુહા—પતીવ્રતા નારી એકનીરે, તમે ચાર કહ્યા તે કે. તમે૦ પરપુરૂષ સાથે બોલતાને, પ્રથમ ગણે તે ભાઈબેનરે પ્રથમ

રાણી રાજાને ખુલાસો કરી સમજાવે છે.

દુહો—પલંગમાં રામા પોઢતીરે, તેમાં પ્રથમ પાયા નર ચારરે, તેમાં૦ તેની વચમાં સુવું માહરેરે, માટે ગણ્યા તે મેં ભરથારરે. મા૦

રાજાએ ફરીને પુછ્યું કે તમે સાચી વાત કહો ત્યારે રાણી કહે છે.

દુહો—સાચુ કેહેતાંરે રાજા શક થયોરે, તમે સુણીને પામજો પારરે, તમે૦ જીવતાં લગી એક ઝંખીએરે, અમે તે પુરૂષ ઘેર નારરે. અમે૦

હે રાજા હું આ પાઘડીવાળા પુરૂષની નારછું રાજાએ કહ્યું કે એ પાઘડી કોની છે; રાણીએ કહ્યું કે તમારા નામની અમે બાર વરસ એ પાઘડી જોઈને મન વાળ્યું છે કે એજ રાજા બેઠા છે, રાજાએ પુછ્યું એ પાઘડી કોણે બાંધી આપી રાણી કહે કે મેં મારા હાથે બાંધી છે રાજા કહે ત્યારે અમારા દેખતાં ફરી બાંધો. રાણીએ કહ્યું પરૂષના દેખતાં સ્ત્રીથી પાઘડી ન બંધાય. રાજા પાઘડી જાણીને પડદામાં ગયા એટલે રાણીએ સુરંગમાં બેઠેલા મારૂને આપી તેણે જેવી હતી તેવી બાંધીને તઈયાર કરી એટલે રાણીએ રાજાને બોલાવ્યા રાજા જોઈ વિચારમાં પડયા કે આ પાઘડીની બાંધણી ઠાકોરના જેવી છે માટે ઠાકોરને આપણી નોકરીમાંથી રજા આપવી. આવું ધારીને પોતાને મેહેલે પધારયા ઠાકોર પણ સુરંગમાં થઈને માલણને ઘેર ગયા અને નોકરીની લખત થયા બાદમાં હાજર થયા એટલે રાજાએ કહ્યું કે તમે પગાર લેઈ ઘેર જાઓ મારૂએ કહ્યું કે મેં માહરો પઈસો માલણને ઘેર સોંપ્યો છે, તેતમે સાચવજો જો કદી દાનત બગાડશો તો તમારી ખરાબી થશે તમકે મારૂં નામ ગજરામારૂ છે. એટલું કેહેતાંજ રાજાના મનમાં ધ્રાસકો પડયો કે મુકરર ફુલાદેને લેઇ જશે એવું ધારી રાજા વિદાય કરવા સારૂ ગયા મારૂએ પાછા ફરવાનું કહ્યું પણ વીસ ગાઉ સુધી રાજા સાથે ગયા

૮૨ દહાડાનું ચાંદરડું, ને ઘોર અંધારી રાત.

.❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋❋

તાની નગરી તરફ પાછા ફરયા એટલે તરતજ મારૂએ પોતાનો ઘાડાને ઊરાડી મુકયો તે ગણગણાંટું કરતો ઘડીમાં ફુલાદેના મેહેલમાં આવીને ઉભા રહ્યા રાતે રાયારૂપાને ઊંઘમાં સમણાં આવવા લાગ્યાં તેથી જાગીને રાજાએ મામીને કહ્યું કે—

દુહો—રાજા કહેરે મામી સાંભળોરે, મને અજંપો બહુ થાયરે, મને૦ પેહેલા પોહોરનાં સમણાં આવીયાંરે; કાંઇ મોહોલે ચડતો રાયરે. કાંઇ. બીજારે પોહોરનાં શમણાં આવીયાંરે; જાણે સોગટાં માંડયાં સોળરે. જાણે૦ જાણે બેઠાં ચાવે બીડાં પાનનાંરે, કાંઇ અધર દીસે રાતાં ચોળરે. કાં૦ ત્રીજારે પોહોરે સમણાં આવીયાંરે, મામી સાચો માને સઉ સારરે, મા૦ભમર પલંગપર પોહોડતાંરે, કાંઇ તુટયો તે નવસર હારરે, કાંઇ૦ ચોથારે પોહોરનાં સમણાં આવીયાંરે, જાણે મારૂ થયો અસવારરે; જા૦ ચતુર રેવંત લાગીઓરે; લેઇ ચાલ્યો ફુલાદેનારરે. લેઇ૦

સપનાની વાત સાંભળીને મામીએ રાજાને કહ્યું કે—

દુહો—સમણાં પડે સુકે લાકડેરે, કાંઇ સમણાં સમુદ્ર બેટરે, કાં૦ સમણા સાચાં ન હોય રાજવીરે, કાંઇ શમણાં વંઝાને પેટરે. કાં૦ શમણે નીરધન પામે ધનરે, કાંઇ વંઝાતે પ્રસવે પુત્રરે, કાંઇ૦ સમણે મુરખ વિદ્યા ભણેરે, કાંઇ સારૂં પામે ઘરસુત્રરે; કાં૦ શમણે ભુખ્યો ભોજન જમેરે, કાંઇ તણાય તેની કુંખરે, કાં૦ જાગીને જુવે સવારમાંરે; તોએ પેટમાં ભુખની ભુખરે, તોએ૦

મામીએ સપનાની વાત સાચી તથી એમ કહ્યું પણ રાયારૂપનો ઊંઘ ન આવી તેથી ફુલાંદેને મેહેલે ગયો અને ભીંતે થઇ ઉપર ચડયો

દુહો—પાછલી રાતે મોહોલે કોણ ચડેરે, જાણે મેહેલે ચડતો ચોરરે; જા૦ રાયારેરૂપ તને જાણશેરે, તો તો નહી રહે જીવ્યાનો ડોરરે.

રાજા એકદમ ઉપર ચડી મોહોલમાં આવ્યો ત્યાં મારૂના જેવો માણસ દીઠો રાણીએ જાણ્યું કે એ બંને ભેગા થશે તો માહા કેર વરતાશે. તેથી રાજાનો હાથ ઝાલી જરૂખામાં લઇ ગઇ અને કહ્યું કે—

✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲✲

દુહો—બેહેનને મેહેલ શું આવીયારે તમે જાઓને માડી જાયા ૧ તમે૦ રાયારૂપનો ચુડો ભાંગીઓ રે ગજરામારૂનાં ઓઢયાં ચીરરે .

અરે રાજા હું તો ગજરામારૂની ધણીયાણીછું અને તમે મારા ભાઇ છો એથી રાજાને બહુ ગુસ્સો ચઢયો. અને રાંડને ઝાડે લટકાવી તીરંદાજી કરવાનો નીશ્ચય કરી પોતે મામી પાસે આવીને બધી વાત કહી તે સાંભળી મામીએ કહ્યું કે—

દુહો—મોળીયું મુકીને ઓઢ ચુંદડીરે કંઇ લજવ્યું કુળ કપુતરે કાંઇ લ૦ બાલો ભાગીને ઘડાવ રેટીઓરે કાંઇ કાંતો ઝીણાં સુતરરે કાંઇ૦ તેની વણાય ઝીણી પામરીરે જઇ મુકો મારૂજીને ભેટરે જઇ૦ જેમ જનાવર પોતે પાળે છેરે તેમ તાહારૂ ભરશે પેટરે તેમ૦

મામીએ રાયારૂપને ઘણાં મેણાં માર્યાં, પણ મારૂએ તઇયારી કરવામાંડી. સવાર થતાં રાણી અને દાશીને ઘોડા ઉપર બેસારી રાયારૂપની કચેરીમાં લઇ ગયો રાયારૂપે તેમને દીઠાં કે તરત પોતાના સ્વારોને તેમને પકડવાનો હુકમ કર્યો એટલે મારૂએ ઘોડાને ઉડાડી મુક્યો અને રાજા તથા તેમના સ્વારો મોં વકાશીને જોઇ રહ્યા મારૂ ફુલાંદે રાણીને પીયરમાં મુકીને પોતે ઉંડલકુંડલના મુલકમાં ગયો અને ત્યાં માહાદેવની વાડીમાં ઉતારો કરયો ત્યાંના રાજાની કુંવરી સુઘડદેને મારૂની સાથે વરવું છે માટે મહાદેવની પુજા કરેછે એક દહાડો કુંવરી મહાદેવની પુજા કરવા વાડીમાં આવી ત્યાં મારૂજીને દીઠા એટલે તેનું રૂપ જોઇને સુઘડદે પુછે છે.

દુહો—કીયારે મુલકથી તમે આવીયારે તમે કીયારે મુલકમાં જાઓરે તમે૦ કેઇ જનેતાને પેટ જનમીયારે. તમે કેઇ ગોરીના નાવરે ત૦ સાચ્ુ બોલોરે રાજા સતવંતારે કાંઇ કીયા તમારા ગામરે કાંઇ૦ કુંવર છો રાજા કોણનારે, વળી શુંછે તમારૂ નામરે વળી૦

તે સાંભળી મારૂએ કહ્યું કે—

દુહો—ઉત્તર ખંડથી અમે આવીયારે, કાંઇ પશ્ચિમ અમારો ભાવરે કાંઇ૦ આભા મંડળના અમે રાજવીરે, રાણી મંછા ગોરીના

.મમાં જોર નહીં તો સુયાણી શું કરે?

૨ રાણીો૦ હુંતો કુંવર રાજા જામનોરે કાંઇ ગઢ માંડવ મારૂ .મરે કાંઇ૦ આણુમાનીતીનો દીકરો કાંઇ ગજરોમારૂ છેનામરે કાંઇ૦ અમે ઉત્તરથી આવ્યા છીએ પશ્ચિમ તરફ જવું છે અને જે માહારા ઉપર મોહીત થઈ મને ઈચ્છે છે તેનો હું પુરૂષ છું રાણીના મનમાં આનંદ થયો અને કહ્યું કે મહારાજ હું તમને વરી ચુકી છું માટે સાંજના માહારા મોહોલે પધારજો એમ કહી સુલ્લડદે પોતાના મેહેલમાં પોતાની સખી દેવળદે જે પ્રધાનની કુંવરી છે તે સાથે આવી અને રંગમેહેલ શણગાર્યો.

દુહો—રંગ મેહેલનો સુંદર ઓરડોરે કાંઈ ધોળોછે ઝાક ઝમાળરે કાં૦ મેવા ફળ માંહી મુકીયાંરે કાંઇ રાજવળાની રીતરે કાં૦ રશોઈ બનાવી બત્રીસીરે કાંઈ અદકી આણી પ્રીતરે. કાંઈ૦ દુધ અતી ઉકાળી-યાંરે કાંઈ તેજનના તઇયારરે. કાંઇ૦ મારૂં જાતાં પોતે મોહી રહેરે કાંઈ સજવા માંડયા શણગારરે કાંઇ૦

રાણીએ પોતાનો મેહેલ ભપકાદાર કરયો અને પોતાના પ્રાણ-હારને માટે બત્રીસાં રસોઈઓ તઇયાર કરી પછી પોતે શણગાર પેહેરવા માંડયા.

દુહો—જરકશીનો સુંદર સાળુડોરે, માંહી ઝાઝો કસુંબી રંગરે, માંહી. તેતો ઓઢયો અલબેલીએરે જેમાં ભાસે ગોરે અંગરે જેમાં૦ વેણુ લાંબી શેષ સરીખડીરે, ફેણુજાણે મણીશીશ ફુલરે ફેણુ૦ સેંથે સીંદુર પુર્યો શોભતોરે મ્રગમદની લીધી ચીત ચોરરે મ્રગ૦ ભાલ સુંદીર બીરાજતુંરે મદમાતીનું જોબન જોરરે મદ૦ ભ્રગુટી કમાન છબીલડીરે સ્તનમાં લોચન રસ કુંપરે સ્તન૦અતી અણીયાળાં ચપળ ઘણાંરે છે કટાક્ષ કટાક્ષા રૂપરે, નાશીકાની વાળી જામે જુમખેરે વેશરે મુંક્તિ છેલ બહુ ઢાલરે વેશરે૦ અરૂણ અધર પર ઢળકતાંરે જોતાં મુની ચળે તતકાળરે જોતાં૦ જોતાં હોંશ કરે મદ મધુર કાંઈ દાઢમ બીજશા દાંતરે કાંઈ૦ કુંદનરેખા દાંતમાં દીસે ચળ-કતારે ચળકાટશું ચોરે ચીતરે ચ૦ જુગલ મણી છે ઝળકતાંરે

જાતે જાફર અને હાટે.

****

ચળકાટશું ચોરે ચીતરે ચળ૦ જુગલ મણીછે ચળ ફુલ લળકેછે જુમરે કરણુ૦ ગોફણો ગોરીનો ધમકતોર ઘુઘર કેરો ગુછરે, કોટી સુરજ સરખાવીએરે સુંદર મુખડું છદુ માનરે. સુંદર૦ રગ તંબોળ મુખ ચાવશેરે અગનેણીનો વાંકો મે: અગા૦ જરકશી બુટાની કાળી કંચુકીરે કશી કશીને પેહેરી કોટર કશી૦ ચંદનહાર ચોસરતણોરે મુકતાફળ માળ લીશાળરે મુકતા૦ કંકણ સહીત કનક કર ચુડલોરે, મજ ગજ બજેકોછે સારરે, ૦ વાંક વીંટી બાજુબંધ બેરખીરે છલા આરસી રહીછે હા-છલા. કુંવરી બની અનુપ અપછરારે કાંઈ તેજતણો નહી ારરે કાં૦ ફુલ અતર મૂકી રહ્યારે એવી બની સુઘડદે નારરે. એવી.

ઘણા સરસમાં સરસ અને શોભીતા શણગાર પેહેરી રાણી સુઘ-ડદે પોતાના માનીતા મારૂની વાટ જોતી ઝરૂખે બેઠીછે એટલે ગજરા-મારૂ પોતાના રેવંતને મહાદેવની વાડીમાંથી કુદાવીને રાણીના મેહેલમાં આવ્યો રાણી મારૂને જોઇને ખુશી થયાં અને બત્રીસ ભાતની રશોઈ તઈયાર કરેલી હતી તે જમાડી અને પલંગ ઉપર બેઠા અને આનંદની વાતો કરતાં આખી રાત વહી ગઈ અને વહાણુ વાયુ એટલે રાજા ઘો-ડા ઉપર બેસારીને શેહેર વચે થઇ ચાલવા માંડયું તે જોઈ શેહેરના લોકો રાજા પાસે ગયા અને કહ્યું કે કુંવરીને ઘોડે બેસારી કોઈ મુસાફર લેઈ જાયછે એવું સાંભળીને રાજાએ તમામ સ્વારોને પકડી લાવવાને હુકમ કર્યો, તેથી લશ્કર સહીત પ્રધાન વિગેરે તમામ માણસો પકડવા ગયા તેમણે મારૂને ઘેરી લીધો પછી મારૂએ મહાદેવની સ્તુતી કરવા માંડી. એટલે મહાદેવ પ્રસન્ન થયા એટલે રાજાના બારગીરોનાં બાણ અને ગોળીયો ખાલી જવા લાગી તે તમાસો જોઇ રાજા અચરજ પામ્યો અને પ્રધાનને મોકલી મારૂને પુછાવ્યું કે માહારાજ તમે કોણછો મારૂ એ કહ્યું કે હું માંડવગઢના જામ રાજાનો કુંવર ગજરોમારૂ છું એ વાત સાંભળી પ્રધાન અને રાજા ખુશી થયા અને મારૂને ઘેર લાવી કુંવરી પરણાવવાની તૈયારી કરી ત્યાં મારૂ ફેરા ફરેછેને સ્ત્રીઓ ગીત ગાયછે.

..ા પાયા, સોયા સો ખોયા.

-સહીયરો મળી સઉ સાથમાંરે, કાંઈ હરખે ગીતજ ગાયરે
મારી બંધાવી ચોકમાંરે, ત્યાંતો મંગળ ફેરા ફરાયરે, ત્યાંતો૦
ના ચોકા હીરા મોતીનારે, માતપીતાએ આપ્યાં દાનરે. મા૦ પર
. ઉચ્યાં કાંઈ પ્રીતથીરે; આનંદવાધ્યો અંગરે. આ૦ સુખડદે દેવ
ળદે બે રાણીઓરે પરણી ચાલ્યા પોતે સંગરે. પરણી૦

મારૂને સુખડદે અને દેવળદે બંને કુંવરીઓ પરણાવી રાજાએ ઘણું ધન માલ આપીને લાવલશ્કર સાથે વિદાય કર્યા તે રાણી ૪ લાદેના નગરમાં આવ્યા ત્યાં પણ ઘણું ધન અને લશ્કર મળ્યું લેઈ પોતાના શેહેરનો રસ્તો પકડયો રસ્તે આવતાં વડ ઉપર ર ચંપાદે હતાં તેમને પણ સાથે લીધાં અને પોતે ચાર રાણીઓસહી ગામની ભાગોળે મુકામ કીધો. જામરાજા લશ્કરની ધામધુમ જોઈને બીહી ગયા તેમને દેહેસત લાગી કે મારાં બાંડીયાં મેડીયાં પુત્રોમાં કાંઈ દમ નથી અને દુશ્મનનું દળ તો ઘણું ભારે છે માટે જો આ વખત માલદેવ ગજરોમારૂ હોત તો તે મુકરર જીતના ડંકા દેઈને દુશમનોના દળને ચકચુર કરી નાંખત પણ હવે શો ઉપાય એવી સોચના કરેછે એટલામાં વધામણી આવીકે બાર વરસ પુરાં થએથી ગજરામારૂ ઘેર આવ્યા ને એવું સાંભળતાંજ રાજા અને રાણી બહુ ખુશી થયાં અને ઘણી ધામધુમ સાથે સામઈયું કરી રૂપાનાં ફુલ પડાવી વાજતે ગાજતે મારૂને ઘેર લાવી ગાદીએ બેસાર્યો.

દુહા—માતપીતાએ વધાવીયારે. કાંઈ હરખ કહ્યો નવ જાયરે.
કાંઈ૦ પીતાને બે કરજોડીનેરે, દામાવંતીને લાગ્યો પાયરે. દામા.
રાણીઓ પરણીને મળ્યા માતનેરે, દામાવંતીના પુર્યા કોડરે. દા૦
કરજોડીને કવી વીનવેરે. બોલો જય જય શ્રી રણછોડરે. બોલો૦

સમાપ્ત.

